

ДОМ МАРЫ —
ЗА АДНУ
БАЗАВУЮ

М_С

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

23 ЖНІЎНЯ 2023 г.
СЕРАДА
№ 162 (30042)

МЯСЦОВАЕ
САМАКІРАВАННЕ

АДГАЛОСКІ
МІНУЛАГА
Ў ЧАРАВАЧЫЦАХ

М_С

КОРАТКА

• Кіраўнік Белстата: эканоміка Беларусі пакзвае аднаўленчы рост па выніках студзеня — ліпеня 2023 года.

• Дамітрый Стрэшынскі прызначаны начальнікам упраўлення тэрытарыяльнай абароны — намеснікам начальніка Генштаба.

• МАРТ узяў на асобы кантроль цэнаўтварэнне на тавары да школьнага сезона.

• Постанова № 265 з 1 верасня 2023 года павялічаны памер надбавкі за работу ў галіне настаўнікам на 15 працэнтаў ад акладу.

• У Гомельскай вобласці 117 экіпажаў камбайнераў намалацілі больш за 1 тыхачу тон збожжа.

«ВІДАЦЬ ПАЗІТЫЎНЫЯ ЗРУХІ, АЛЕ І ПРАБЛЕМ ХАПАЕ»

Аграрна-прамысловы комплекс, айчынную вакцыну і Форум рэгіёнаў — самыя гарачыя пытанні Віцебшчыны абмеркавалі ў Прэзідэнта

У аўторак фокус увагі Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі — на Віцебскай вобласці. Кіраўнік дзяржавы правёў нараду, прысвечаную актуальным пытанням развіцця гэтага рэгіёна. На нараду таксама запрошаны члены ўрада, Камітэта дзяржаўнага кантролю, Нацыянальнай акадэміі навук, Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання, Міністэрства аховы здароўя.

Фота: БелТА

«Рэзервы ёсць, галоўнае — іх бачыць»

Адно з самых гарачых пытанняў для кожнага рэгіёна цяпер — уборка ўраджаю і нарыхтоўка кармоў. Аляксандр Лукашэнка нагадаў, што месяц таму на селектарнай нарадзе па пытаннях уборачнай кампаніі былі абмеркаваны ўсе вострыя моманты, прынятыя неабходныя рашэнні па ўборцы і канкрэтна па абласцях, у тым ліку і па Віцебскай. «Разам з тым шэраг праблем захоўваецца: звыш трэці плошчаў пакулі не ўбраны, ураджайнасць збож-

жавых істотна меншая за леташнюю, нарыхтоўка кармоў таксама ніжэйшая за ўзровень мінулага года», — пералічыў Прэзідэнт. Ён заўважыў, што надвор'е магло

аб'ектыўна паўплываць на ход уборачнай кампаніі, некаторыя раёны моцна засушыла.

«Але палову засушыла, палова былі нармальныя пасевы. Трэба

было кампенсаваць недабор ураджаю ў засушлівых раёнах добрым ураджаем, ну, дапусцім, у заходніх раёнах», — адзначыў беларускі лідар.

СТАР. 2

ЦЫТАТА ДНЯ

Андрэй ХУДЫК,
міністр прыродных
рэсурсаў і аховы
навакольнага асяроддзя:

«Бетонны плот у Белавежскай пушчы на граніцы з Польшчай разрэзаў біятоп пушчы і парушыў адзінства экасістэмы, тым самым нанёс вялікую шкоду ўсяму жыццю. Вядома, мы спадзяемся, што суседняя краіна прыме разумнае рашэнне і створыць камфортныя ўмовы для жыццёў. З цяжкасцю верыцца, што агароджа будзе дэмантаваная ў найбліжэйшы час, аднак мы праводзім работу з калегамі з усёга свету, а таксама з грамадскасцю, якая падтрымлівае нас. Мы трымаем на парадку дня гэта пытанне і спадзяемся на яго вырашэнне».

Навуку — у жыццё

ДАВАЙЦЕ ЕСЦІ ПА-НОВАМУ!

Прадукты харчавання з задазенымі ўласцівасцямі — што гэта за трэнд і дзе такое купіць?

У савецкім падлеткавым блокбастары «Госця з будучыні» вандруніца ў часе Аліса Селязнёва, якая прыбыла з 2084 года ў 1984-ы, дзельца з сяброўкай з мінулага рэцэптам любімай травы — брамбулета (што б гэта ні было). «Трэба ўзяць звычайны мангусцін і смажыць яго ў петэравым алеі», — кажа дзяўчынка з будучыні. Зразумела, яе знаёмія з 1984 года аб такіх прадуктах харчавання не чулі...

Эпізод, як ні дзіўна, прарочы: у наш час харчовая прамысловасць у ліку лідараў сярод найбольш навукаёмістых і інавацыйных сфер. Малако і мяса «з прабіры», прадукты харчавання, створаныя з дапамогай біясінтэзы, функцыянальныя прадукты з даказанымі тэрапеўтычнымі ўласцівасцямі... Чым мы будзем напаяць кошык, прыйшоўшы ў гіпермаркет, годзе, скажам, у 2030-м? І чым «частуюць» суйчыннікаў навукоўцы ўжо сёння? Пра гэта мы спыталі ў супрацоўнікаў РУП «Інстытут мяса-малочнай прамысловасці».

СТАР. 5

Добрая навіна

...ПЛЮС НОВЫ СТАДЫЁН

Падрыхтоўка школы да новага навучальнага года ў аграгарадку Путрышкі Гродзенскага раёна вядзецца з дапамогай мясцовага сельгаскааператыва

Чарговы транс вучэбна-даследнага СВК «Путрышкі» датычыць афармлення музейнага пакоя і частковага фінансавання новага стадыёна, адкрыццё якога адбудзецца падчас урачыстасцяў з нагоды новага навучальнага года.

СТАР. 4

ISSN 1990 — 763X

9 771990 763008

«ВІДАЦЬ ПАЗІТЫЙНЫЯ ЗРУЖЫ, АЛЕ І ПРАБЛЕМ ХАПАЕ»

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар.

Тым не менш кіраўнік дзяржавы пацікавіўся ў старшын аблвыканкама Аляксандра Субоціна папярэднімі вынікамі ўборачнай кампаніі. Як заўважыў Прэзідэнт, уборка хлябамі яшчэ не заканчваецца. Наперадзе — уборка бульбы, кукурузы і многіх іншых культур.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што на гэтай нарадзе неабходна ацаніць работу аграпрамысловага комплексу Віцебшчыны ў цэлым. «Калі Віцебшчына ці іншыя раёны нашай краіны часосяч не дабралі збожжавымі, каласавымі, рапсам, — у нас стаіць чудодная кукуруза. Я папярэдзіў віцэ-прэмера і новага міністра сельскай гаспадаркі аб тым, што найцяжэйшы і найважнейшы этап наперадзе — падрыхтавацца і ўбраць кукурузу, асабліва на зерне. Выдатныя як ніколі стаіць кукуруза, выдатны ўраджай. І я ўпэўнены: калі мы ўсё прыбярэм, то яшчэ два мільёны тон можа атрымаць кукурузнага зерня. Але збіраць кукурузу на зерне або на сілас — гэта ваша справа. Не трэба гнацца толькі дзеля таго, каб атрымаць зерне. Калі сфарміраваць добры пачатак, то і кукурузны сілас будзе вельмі добры, асабліва для Віцебскай вобласці, ды і для іншых таксама», — сказаў ён.

Кіраўнік дзяржавы нагадаў, што больш за тры гады таму выданы Указ № 70. Вобласці аказана важкая дзяржаўная падтрымка: расчыстка даўгоў, растэрміноўка абавязальстваў на 15 гадоў і іншае. «Памятаеце нашу размову, жорсткую, мужчынскую», — нагадаў ён. Вынікі работы віцебскага АПК на ўзроўні Прэзідэнта разгледзіліся неаднаразова, у тым ліку на выязных нарадах. Губернатар Аляксандр Субоцін запэўніваў, што рост эфектыўнасці будзе забяспечаны. «Разумела, адступаць ужо няма куды. Ні Віцебскай вобласці, ні Магілёўскай і Гомельскай, як і іншым», — заўважыў Аляксандр Лукашэнка.

Па яго словах, сёння відаць асобныя пазітыўныя зружы: сельская гаспадарка вобласці ў цэлым паказвае станоўчую дынаміку, растуць вытворчасць малака і ўдоі на карову. Але, як падкрэсліў кіраўнік дзяржавы, калі не будзе кармоў, гэтага дынаміка абваліцца.

Разам з тым Прэзідэнт звярнуў увагу, што пазітыўныя зружы недастаткова. Праблем па-ранейшаму хапае. Зніжаецца пагалоўе і вытворчасць жывёлы, не хапае сыравіны, не заручаны магчымасці мясакамбінатаў (яны заручаны ўсяго на трыццаць), малочныя прадпрыемствы заручаны на 70 працэнтаў. «Ёсць куды расці і ёсць дзе перапрацоўваць сыравіну, малако і мяса», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

Адна з праблем — і слабая дысцыпліна разлікаў. «Гэта недапушчальна. Паўтараю: калі ў прадпрыемстваў няма грошай разлічываць з сялянамі, з бюджэту аддаваецца. Самі сядзець без заробку, але людзям вярніце грошы за пастаўлены малако і мяса, — папярэдзіў Аляксандр Лукашэнка. — Самае сумнае, што ў тым ліку і з насельніцтвам не разлічваецца, ад якога сістэматычна паступаюць скаргі. Хацелася б пацуй

ад старшын аблвыканкама, дзе вы бачыце рэзервы і як плануецца завяршыць год», — сказаў ён.

«Нам ёсць што прапанаваць партнёрам і ёсць што запазычыць у расійскіх калег з навукі»

Наступная тэма — XI Форум рэгіёнаў Беларусі і Расіі. Улетку будучага года Віцебск стане пляцоўкай для яго правядзення. «Трэба максімальна сур'ёзна паставіцца да падрыхтоўкі», — паставіў задачу кіраўнік дзяржавы. Прапанаваў генеральную ідэю мерапрыемства — навука і інавацыі для эканамічнага развіцця Саюза. «Нам ёсць што прапанаваць партнёрам (поспех ТІБА-2023 таму пацвярджае) і ёсць што запазычыць у расійскіх калег з навукі, — адзначыў беларускі лідар. — Форум, які адбудзецца, — гэта яшчэ адна пляцоўка для новых бізнес-ідэй: ад інавацыйных напрацовак да заручэння буйных кантрактаў. Трэба далажыць аб распрацаваных канцэпцыях, планах па арганізацыі і нашых «фішках», якія мы гатовыя прад'явіць народу. Можна, надшыоў час запраسیць да ўдзелу партнёраў з іншых краін».

«Напрацаваныя тэхналогіі мы зможам выкарыстоўваць і далей»

Галоўным пытаннем нарады кіраўнік дзяржавы назваў рэалізацыю найважнейшага праекта — стварэнне айчынай супрацьвіруснай вакцыны ў «БелВітуніфарм». «Гэтае пытанне для нас сёння важнае яшчэ і таму, што губернатар Віцебскай вобласці — спецыяліст у гэтай сферы і абяцаў мне падключыцца да гэтага пытання», — сказаў беларускі лідар.

На фінансаванне праекта грошы былі прадугледжаны ў бюджэце і інавацыйным фондзе. Па плане будаўніцтва завода павінна завяршыцца сёлета. «Я мне далажыць, першы этап скончыўся, доследная серыя вакцыны выпущана. Памятайце, мы ездзілі, глядзелі, планавалі пабудаваны сапраўдны завод па вытворчасці ўласных вакцын. Чаму ў Віцебскай вобласці? Таму што ёсць досвед, там вакцыны для жывёл мы ўмеваем рабіць. Розніца — жывёльныя вакцыны або чалавечая — пэўная ёсць, але досвед можна выкарыстоўваць, — адзначыў кіраўнік дзяржавы. — Напрацаваны тут

тэхналогіі мы зможам у далейшым шырока выкарыстоўваць для вытворчасці іншых вакцын і лекавых сродкаў. Гэта я асабліва падкрэсліваю».

Прэзідэнт пацікавіўся якасцю беларускага прадукту, колькі ён дзейсны і ў якіх тэрмінах мы зможам закрыць патрэбы краіны ў вакцыне. Пакуль вакцынуем, па сутнасці, чужым прадуктам.

«Дарэчы, публічна папярэджваю Міністэрства аховы здароўя, што мы жорстка разбяромся з сістэмымі выпадкамі прыпыскі і безгаспадарлівасці падчас вакцынацыі насельніцтва, выяўлены Камітэтам дзяржаўнага кантролю», — папярэдзіў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт таксама папрасіў далажыць, як рухаецца другі этап стварэння гэтай вытворчасці. Па яго словах, тут трэба падумаць аб

больш маштабных планах і пашырэнні лінейкі прадукцыі, каб не абмяжоўвацца адной вакцынай.

«Я мяне інфармуе, ёсць перспектыўная прапанова аб выпуску супрацьпуплінных прэпаратаў для лячэння захворванняў грызві. Вельмі важны кірунак. Як гэтыя планы ўвязаны з выкананнем майго даручэння аб стварэнні біятэхналагічнага кластара?» — пацікавіўся Аляксандр Лукашэнка.

Па яго словах, пытанне вельмі адчувальнае, таму на нараду запрошана пэўная колькасць спецыялістаў у гэтай галіне.

«У аснове гэтага кластара павінен быць навукова-тэхнічны цэнтр»

З дакладам аб вырашэнні актуальных пытанняў Віцебскай вобласці выступіў губернатар Аляксандр Субоцін.

Ён расказаў аб выкананні даручэння кіраўніка дзяржавы аб стварэнні на тэрыторыі Віцебскай вобласці біяфармакалагічнага кластара. Па словах губернатара, гэты кластар у першую чаргу будзе для канцэнтрацыі менавіта навуковай думкі і высокакваліфікаваных спецыялістаў-тэхнолагаў для высокатэхналагічных вытворчасцяў. Было адпрацавана шмат ідэй, мноства прапаноў, вывучаны сусветны досвед.

«У аснове гэтага кластара павінен быць навукова-тэхнічны цэнтр, закліканы генерываць ідэй і ствараць перадавыя распрацоўкі ва ўсіх сферах біятэхналагічнай навукі і ўкараняць там жа ў вытвор-

часць, якая будзе фарміравацца побач», — расказаў Аляксандр Субоцін. Але ён заўважыў, што на працягу апошняга года змяніліся знешнія ўмовы, назіраецца моцны санкцыйны ціск. У сувязі з гэтым сама канцэпцыя стварэння кластара была перафарматаваная. І ў перспектыве прадугледжваецца вельмі гнуткі падыход да яе развіцця ў адпаведнасці са зменлівымі ўмовамі.

«Ядро біятэхналагічнага кластара будзе складацца з некалькіх сегментаў. Першы сегмент — гэта існуючая вытворчасць на «БелВітуніфарме», якую мы ўдасканальваем. Гэты сегмент будзе не толькі вырабляць біятэхналагічную прадукцыю, але таксама стане адной з асноўных пляцовак, дзе будзе прапрацоўвацца новая ідэй і атрымлівацца прэпараты ў невялікіх партыях і ацэньвацца іх далейшы, магчыма, камерцыйны поспех», — расказаў кіраўнік Віцебскай вобласці. У планах таксама — стварыць інфраструктуру па рэгістрацыі ўсіх прэпаратаў. Прычым гэты інфраструктура павінна ўключаць поўны комплекс даследаванняў. Плануецца стварыць неаблігацыйнае накіраванае прадпрыемства, якое будзе дапамагаць афармляць розныя дакументы, патэнты на распрацоўкі.

«І вакол гэтага ядра будзе знаходзіцца вялікая колькасць прадпрыемстваў, якія ўжо ёсць на віцебскай зямлі дзякуючы таму, што ў нас створаны навуковыя школы», — падкрэсліў Аляксандр Субоцін.

Валерыя СЦЯЦКО.

У тэму

«НОВЫЯ ЎМОВЫ ПАТРАБУЮЦЬ І НОВЫХ ПАДЫХОДАЎ»

У размове з журналістамі губернатара расказаў, як вырашаюцца самыя гарачыя пытанні для Віцебскага рэгіёна. Што да ўборачнай кампаніі, то тут, па словах Аляксандра Субоціна, стаўка робіцца на дысцыпліну і тэхналогіі. «Убраць засталася ў нас менш за 20 працэнтаў, і аперацыя да канца гэтага тыдня мы паспрабуем убраць той хлеб, які ў нас цяпер стаіць на палях, у крайнім выпадку, зачэпім наступны тыдзень. Да канца месяца мы ўжо сыдзе з уборачных паўёў і працягнем нарыхтоўку кармоў і сярбу азімых», — адзначыў ён.

Асобную ўвагу Аляксандр Субоцін звярнуў на эфектыўнасць Указа Прэзідэнта Беларусі № 70 «Аб развіцці аграпрамысловага комплексу Віцебскай вобласці». Ён даў магчымасць аграпрамысловаму комплексу рэгіёна ісці наперад. Ён сваю місію выканаў. Гэта і абслугоўванне даўгавых абавязальстваў, гэта невялікае, але паступальнае развіццё па ўсіх паказчыках. «Але новыя ўмовы патрабуюць і новых падыходаў. Мы будзем рабіць больш стаўку на ініцыятыву кіраўнікоў на месцах, на нейкія новыя праекты, новыя лінейкі прадуктаў, якія або незвычайныя для нас, або якія максімальна запатрабаваны і чаканы на знешніх рынках. І гэта ўсё на фоне таго, што мы дакладна захоўваем сыравінныя зоны каля кожнага прадпрыемства, што было чырвонай лініяй абазначана ў 70-м указе. Ад даўгавых абавязальстваў ніхто не адмаўляецца, мы працягваем гасіць так, як было», — заўважыў Аляксандр Субоцін. Паводле яго слоў, мяняюцца ў большай ступені тактычныя падыходы менавіта да перапрацоўкі прадукцыі сельскай гаспадаркі і да асаблівасцяў продажаў.

Журналісты не абмінулі ўвагай і пытанне стварэння біятэхналагічнага кластара. Аляксандр Субоцін падкрэсліў, што прыток інвестыцый — адзін з асноўных момантаў у стварэнні гэтага кластара на тэрыторыі Віцебскай вобласці. Пры гэтым ён прызнаў, што разглядае кластар не толькі як камерцыйны праект, хаця гэта вельмі важна. Губернатар

разглядае гэта пытанне і як праект фарміравання навуковых калектываў, вытворчых калектываў, якія здольны гэта зрабіць, якія ў перспектыве змогуць вырашыць любую задачу, пастаўленую перад імі ўрадам, стварыўшы яшчэ нейкі новы тавар, новую лінейку тавараў, якая будзе яшчэ больш паспяховай як на ўнутраным, так і на знешнім рынку.

Першапачаткова ідэя стварэння кластара была выклікана неабходнасцю стварэння вакцыны ад каранавіруса. Сёння, па словах Аляксандра Субоціна, гэтае пытанне страціла вострую актуальнасць, але быць гэтым трэба да ўсяго. «БелВітуніфарм» будзе з'яўляцца ядром, на яго базе ўжо сфарміраваны навукова-даследчы інстытут.

На думку губернатара, стварэнне гэтага кластара дасць магчымасць прыцягнуць і новыя тэхналогіі, і новых спецыялістаў. «Свет мяняецца, і мы павінны гнутка мяняцца пад усе ўмовы. Можна быць, з гэтага вырасце або трансфармуецца яшчэ нешта», — рэзюмаваў ён.

У сваю чаргу намеснік міністра аховы здароўя Барыс АНДРАСЮК, закрываючы гэты праект, адзначыў, што Прэзідэнт даў даручэнне не зачылівацца на вакцыне ад ковіду. Гэта павінна быць гнуткай вытворчасць, якая б адказвала на сучасныя вірусныя выклікі, вытворчасць, якая мабільна перабудоўвалася б пад патрэбы сённяшняга дня. Гэта можа быць вакцына ад грыпу, ад іншых інфекцый, якія нам могуць пагражаць. Таксама даручана не фактыравацца толькі на вытворчасці вакцын, а адпрацаваць магчымасці вытворчасці на гэтых плошчах іншых відаў лекавых прэпаратаў.

«У першую чаргу, мы гэта робім для забеспячэння сваёй краіны, бо закупляем на многія мільёны долараў вакцын ад розных захворванняў за мяжой. Гэта і наша бляпка. І мы павінны арыентавацца на экспарт, што таксама вельмі важна, — заўважыў Барыс Андрасюк. — Прэзідэнт даў даручэнне прапрацаваць пытанне з некалькімі інвестарамі. Комплексна прапрацаваць, эканамічна. Каб гэта было выгадна нам. Мы прапрацавалі некалькі вектараў, але былі яшчэ прапановы. Гэта азіяцкі вектар, расійскі і, магчыма, еўрапейскі. Трэба ўсё прапрацаваць, узважыць, што найбольш аптымальна, эканамічна мэтазгодна і хутка».

ЗАХАВАЦЬ ЭЛЕКТАРАЛЬНЫ СУВЕРЭНІТЭТ

Ігар КАРПЕНКА раскажаў, ці запросаць на выбары назіральнікаў, ці будуць апублікаваныя імёны членаў выбарчых камісій і калі павінна адбыцца першае пасяджэнне зноў выбранага УНС

Учора адбылося пасяджэнне Цэнтральнай выбарчай камісіі, якая, па словах яе старшыні Ігара Карпенкі, уступае ў актыўную фазу падрыхтоўкі да Аднага дня галасавання. На пасяджэнні былі вырашаны некаторыя арганізацыйныя пытанні, прадугледжаныя на тэрмінах у Выбарчым кодэксе.

Фота БелТА

У прыватнасці, была ўстаноўлена сярэдняя колькасць выбарчыкаў на выбарчую акругу па выбарах дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу восьмага склікання. Гэта колькасць вызначаецца з ліку грамадзян, якія валодаюць выбарчым правам, якія пражываюць на тэрыторыі, што ўваходзіць у выбарчую акругу пры правядзенні апошніх выбараў ці рэферэндуму. Пры правядзенні рэспубліканскага рэферэндуму 2022 года ў спісы грамадзян Беларусі, якія маюць выбарчае права, было ўключана 6 815 635 грамадзян. Для правядзення выбараў дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў на тэрыторыі Беларусі ўтвараецца 110 выбарчых акруг.

Такім чынам, ЦВК устаноўлена, што сярэдняя напаяўняльнасць выбарчай акругі па выбарах дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу восьмага склікання павінна склацца 61 960 выбарчыкаў. Ігар Карпенка падчас пасяджэння ЦВК і ў гутарцы з журналістамі агучыў шмат якіх аспектаў будучай выбарчай кампаніі. Мы сабралі ўсё важнае.

Аб адметных асаблівасцях кампаніі

«Да 1 кастрычніка ЦВК павінна сфарміраваць выбарчыя акругі ў колькасці 110. І да 1 лістапада павінны быць сфарміраваныя акругі па выбарах дэпутатаў мясцовых Саветаў. Не пазней за 23 лістапада павінны выйсці ўказ кіраўніка дзяржавы, які прызначаць выбары на адзіны дзень галасавання, — сказаў Ігар Карпенка. — Пры вызначэнні колькасці выбарчыкаў мы адштурхоўваемся ад рэгістра насельніцтва — і ў адпаведнасці з прынцыпамі роўнасці прадстаўніцтва мы вызначаем гэту колькасць».

Будучая электаральная кампанія асаблівая тым, што выбіраем дэпутатаў усіх узроўняў: ад сельскай, пасялкавай рады, раённых, гарадскіх і да дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў, адначасова кіраўнік ЦВК. «Гэта значыць, у залежнасці ад тэрыторыі пражывання грамадзяне атрымаюць некалькі бюлетэнаў. Далучым, калі чалавек пражывае ў сельскай мясцовасці, ён, як правіла, будзе атрымліваць чатыры бюлетэны. У Мінску — два: па выбарах дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў і па выбарах дэпутатаў Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў», — падкрэсліў ён.

«Асаблівасць яшчэ такая, што пасля завяршэння гэтай важнай электаральнай кампаніі ў нас адводзіцца каля 60 дзён для таго, каб правесці ўстаноўчыя сесіі

Саветаў дэпутатаў усіх узроўняў, вылучыць кандыдатаў і выбарчых членаў Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу. І далей нам трэба будзе сфарміраваць Усебеларускі народны сход, гэта значыць, выбраць дэлегатаў УНС ад дэпутатаў мясцовых Саветаў і ад структур грамадзянскай супольнасці. На ўсё нам адводзіцца каля 60 дзён пасля правядзення Аднага дня галасавання. Не пазней за 25 красавіка 2024 года павінна адбыцца першае пасяджэнне Асебеларускага Народнага сходу», — дапоўніў Ігар Карпенка.

Аб міжнародных назіральніках і міжнародных арганізацыях

«Мы ніколі не адмаўляемся ад запрашэння тых ці іншых міжнародных назіральнікаў. Трэба разумець, што выбарчае заканадаўства вызначае некалькі суб'ектаў, якія валодаюць правам запрашэння міжнародных назіральнікаў. Да такіх суб'ектаў адносяцца Прэзідэнт нашай краіны, Савет Міністраў, абедзве палаты парламента, Цэнтральная выбарчая камісія і Міністэрства замежных спраў. Любы з гэтых суб'ектаў можа запрасіць міжнародных назіральнікаў. Функцыя ЦВК заключаецца ў тым, каб у адпаведнасці з дзеючым нацыянальным заканадаўствам акрэдытаваць міжнародных назіральнікаў. Для нас іх прысутнасць — гэта і пэўны міжнародны абавязальны

ствы, і вопыт, які дазваляе супаставіць, як функцыянуе наша выбарчая сістэма, з тымі краінамі, якія будуць прадстаўляць назіральнікі», — сказаў Ігар Карпенка.

Паводле яго слоў, пакуль кажацца рана, якая будзе іх колькасць і хто будзе прадстаўлены. «Але магу сказаць, што, хутчэй за ўсё, прадстаўлены будуць міжнародныя арганізацыі, у якіх працуе Рэспубліка Беларусь, асобныя краіны ў індывідуальным парадку, персанальна якія-небудзь эксперты, — падкрэсліў кіраўнік ЦВК. — Мы актыўна працуем з Сусветнай асацыяцыяй выбарчых органаў, якая ўключае ў сябе 111 краін, мы выступалі адным з сузаснавальнікаў гэтай арганізацыі».

«Цэнтральная камісія асабліва ўвага ўдзяляецца развіццю двухбаковых адносін з цэнтральнымі выбарчымі органамі іншых дзяржаў, што садзейнічае не толькі абмену вопытам, вывучэнню заканадаўства і інфармацыйных тэхналогій, што прымяняюцца, але і дае магчымасць фарміраваць стабільную прафесійную супольнасць на міждзяржаўным узроўні. Абноўлена заключэнне раней пагадненне аб супрацоўніцтве з ЦВК Расіі, праект аналагічнага пагаднення накіраваны на ўзгадненне ў ЦВК Узбекістана, Плануецца абмеркаванне форм і ўмоў супрацоўніцтва з арганізатарамі выбараў Арменіі, Казахстана, Кыргызстана, Кітая», — сказаў Ігар Карпенка.

Кіраўнік ЦВК лічыць неабходным развіваць адносіны з сакрэтарыятам Сусветнай асацыяцыі выбарчых органаў (A-WEB), краінамі, якія ўваходзяць у асацыяцыю. «ЦВК Беларусі з'яўляецца адным з заснавальнікаў A-WEB. Дзейнасць A-WEB накіравана на садзейнічанне эфектыўнасці і рэзультатыўнасці правядзення свабодных, справядлівых, транспарэнтных выбараў пры неўмяшанні ва ўнутраныя справы суверэнных дзяржаў», — дапоўніў ён.

Аб экспертным свеце і канцэпцыі лічбавізацыі

Навукова-экспертны савет па пытаннях выбарчага права і тэхналогій з'явіцца пры ЦВК, паведамаў Ігар Карпенка. «У сучасных умовах неабходна актывізаваць нацыянальную экспертную супольнасць, патэнцыял якой будзе выкарыстоўвацца ў адукацыйных праграмах, рабоце з насельніцтвам, а таксама пры фарміраванні аўтарытэтных пазіцый аб арганізацыі і правядзенні выбараў у краіне», — сказаў ён.

«Цяпер прапрацоўваецца пытанне стварэння пры ЦВК пастаянна дзеючага навукова-экспертнага савета па пытаннях выбарчага права і тэхналогій, які будзе аказваць садзейнічанне Цэнтральнай камісіі ў аналізе правапрымяняльнай практыкі, выпрацоўцы праналоў па ўдасканаленні выбарчага заканадаўства, маніторынгу і прымяненні вопыту правядзення выбараў за мяжой. Гэтае пытанне будзе разгледжана на чарговым пасяджэнні ЦВК», — адзначыў Ігар Карпенка.

Цэнтральная камісія прапанавала абласным і Мінскаму гарадскому выканкамам арганізаваць правядзенне курсаў павышэння кваліфікацыі па пытаннях выбарчага права і працэсу ў рэгіянальных інстытутах развіцця адукацыі, аналагічных курсам, якія праводзіцца ўжо ў Акадэміі кіравання пры Прэзідэнце. Гэта дазволіць павялічыць колькасць навучэнцаў, якія ўдзельнічаюць у арганізацыі і правядзенні выбараў.

Ігар Карпенка раскажаў таксама, як ідзе распрацоўка Канцэпцыі лічбавізацыі выбарчага працэсу. Паводле яго слоў, яна практычна распрацавана. «Цяпер міжведамасная рабочая група мае намер яшчэ раз разгледзець і вынесці на абмеркаванне з усімі суб'ектамі, якія задзейнічаны ў выбарчым працэсе», — падкрэсліў кіраўнік ЦВК.

«Гэта канцэпцыя стане своеасаблівай дарожнай картаю, якая вызначыць, што мы будзем рабіць, на што нацэлены і якія лічбавыя навацы будзем укараняць у выбарчы працэс. Гэта працяглы працэс, які патрабуе пэўных часавых рамак і фінансавых затрат. Таму кампанія 2024 года і прэзідэнцкая кампанія 2025 года будуць пакуль праходзіць традыцыйна», — дапоўніў Ігар Карпенка.

Аб абароне персанальных даных

Спісы членаў выбарчых камісій на месцах апублікаваныя не будуць, заявіў старшыня ЦВК. «У адпаведнасці з заканадаўствам аб абароне персанальных даных мы не будзем ствараць глабальныя спісы. Для разумення: у выбарчай кампаніі ўдзельнічаюць каля 70 тысяч актывістаў, калі закрыць усе ўзроўні камісій. Раней інфармацыя аб усіх гэтых грамадзянах, якія працуюць на грамадскіх пачатках, выкладалася ў агульны доступ — і гэта становілася глебай для арганізацый рознага роду булінгу, пагроз і іншага. Цяпер гэтага не будзе, у

заканадаўства адпаведная норма закладзена. Але гэта не значыць, што людзі будуць безымённымі, наведваюшы свой выбарчы ўчастак, вы ўбачыце там членаў выбарчай камісіі з адпаведнымі бейджамі. Але друкаваць спісы ў тым аб'ёме, які потым за мяжой стане аб'ектам вывучэння і веерных распылак праз інтэрнэт і тэлефонных званкоў, — гэтага не будзе», — адзначыў Ігар Карпенка.

Наша заканадаўства абараняе ўсіх суб'ектаў выбарчага працэсу, падкрэсліў кіраўнік ЦВК. «Мы з правахоўнымі органамі адпрацоўваем пытанні бяспекі ў цэлым у перыяд правядзення электаральных кампаній і бяспекі ў тым ліку тых грамадзян, якія арганізуюць выбары ў адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам», — дапоўніў ён.

Аб электаральным суверэнніце

«Вельмі важны аспект выбарчай сістэмы — так званы электаральны суверэннітэт. Упершыню гэты тэрмін з'явіўся ў праекце Канцэпцыі нацыянальнай бяспекі. І тут мы бачым шэраг важных кірункаў работы. Першы: паставіць пэўныя заслон — фінансавы, інфармацыйны, тэхнічны — любому знешняму ўздзеянню на выбарчую сістэму. У нас ёсць нормы, якія забараняюць фінансаваць з-за мяжы кандыдатаў у дэпутаты, палітычныя партыі. Тыя грамадскія аб'яднанні, якія фінансуюць з-за мяжы, не маюць права ўдзельнічаць у стварэнні фондаў кандыдатаў у дэпутаты», — сказаў Ігар Карпенка.

«Другі момант — павышэння патрабавання да кандыдатаў у дэпутаты, дэлегатаў УНС, кандыдатаў у члены Савета Рэспублікі, кандыдатаў у прэзідэнты: адсутнасць грамадзянскага замежнага дзяржавы, цэнз аседласці павялічаны. Акрамя таго, кандыдаты не могуць мець дакументы, якія даюць тым ці іншым льготы па рэлігійнай ці нацыянальнай прыкмеце. «Гэта датычыцца не толькі карт паляка — размова аб любым знешнім уздзеянні на патэнцыяльных кандыдатаў, якія могуць прыйсці і дзейнічаць насуперак нацыянальным інтарэсам Рэспублікі Беларусі. Гэта жорсткае патрабаванне, хоць і не навацыя выбарчага заканадаўства Беларусі. Падобныя навацы ёсць у тым ліку ў тых «прасунутых дэмакратах», якія нас часта павучаюць, як і што трэба рабіць», — сказаў Ігар Карпенка.

Паводле БелТА.

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

Восем чалавек загінулі падчас залевы ў маскоўскім калектары

Трагедыя адбылася 20 жніўня, але толькі ўчора, 22 жніўня, пасля таго, як знайшлі целы ўсіх дыгераў, пошукавая аперацыя была завершана. Пра гэта паведаміла ТАСС са спасылкай на экстранныя службы расійскай сталіцы.

Загінулі восем чалавек — гід і сем экскурсантаў, у тым ліку двое непаўналетніх. Экскурсію праводзіў 31-гадовы Канстанцін Філіпаў. Па даных праахоўнікаў, ён нелегальна вадзіў групы па калектарх каля трох гадоў.

Па звестках экстранных службаў, удзельнік незаконнай экскурсіі маглі пачаць спуск у раёне Алімпійскага праспекта праз цагляны калектар 1906 года каля помніка маршалу Фёдару Талбухіну. Калі ў Маскве пачалася моцная залева, вада рэзка паднялася, і выратавацца ў дыгераў шанцаў практычна не было. Незадоўга да таго, як сувязь з групай была страчана, Філіпаў спрабаваў удакладніць у калег, якія засталіся на паверхні, ці можна падняцца ў раёне Трубынай плошчы.

У панядзелак, пасля таго, як знайшлі целы двух падлеткаў у Маскве-рацэ, была ўзбуджана крымінальная справа

па ч. 3 арт. 238 КК РФ (аказанне паслуг, якія не адказваюць патрабаванням бяспекі і пацягнулі па неасцярожнасці смерць дзвюх і больш асоб). У СК адзначылі, што арганізатары запэўнівалі людзей, якія набываюць экскурсіі, у бяспецы паслугі. Насамрэч яны незаконна праніклі ў калектары. У такіх падземных збудаваннях маюць права знаходзіцца выключна супрацоўнікі спецыяльных службаў горада.

У рамках расследавання затрыманы два чалавекі, якіх следства лічыць датычнымі да арганізацыі незаконных экскурсій па падземнай рацэ Няглінца, трэці фігурант крымінальнай справы аб'яўлены ў вышук.

Кіеў атрымае амерыканскія знішчальнікі F-16 не раней чым праз шэсць-сем месяцаў

Пра гэта заявіў міністр абароны Украіны Аляксей Рэзнік у Telegram-канале тэлеканала ТОН, паведамаў PIA «Новости». За гэты час, па словах Рэзнікава, неабходна навучыць сотні чалавек персаналу для абслугоўвання гэтага самалёта і інфраструктуры.

Раней высокапастаўлены прадстаўнікі адміністрацыі ЗША заявіў PIA «Новости», што Вашынгтон прыняў рашэнне адоб-

рыць перадачу Кіеву амерыканскіх знішчальнікаў чацвёртага пакалення F-16 ад Даніі і Нідэрландаў. Кіраўнік расійскага МЗС Сяргей Лаўроў адзначыў, што ЗША і іх натаўскія сатэліты ствараюць рызыкі прамога ўзброенага сутыкнення з РФ, і гэта можа прывесці да катастрофічных наступстваў. Паводле яго слоў, факт з'яўлення ў Кіеве знішчальнікаў F-16, здольных несці ядзерную зброю, будзе разглядацца Расіяй як пагроза з боку Захаду ў ядзернай сферы.

Японія плануе пачаць скідаць у акіян сцёкавыя воды з АЭС «Фукусіма-1» 24 жніўня

Скід вады, якая выкарыстоўвалася для ахаладжэння рэактараў АЭС «Фукусіма-1», пачнецца на гэтым тыдні ў чацвер, паведамаў INTERFAX.RU са спасылкай на тэлекампанію NHK.

Па даных агенства Кіёда, прэм'ер-міністр краіны Фуміё Кісіда заявіў, што Японія, нягледзячы на асцярогі мясцовых рыбакоў і пратэсты з боку Кітая, пачне скідаць ваду з АЭС у акіян у чацвер, адзначыўшы, што працэс пачнецца, калі дазволіць умовы надвор'я. Эксперты МАГАТЭ раней заўважылі, што дзеянні Японіі па скідзе ў акіян вады, якія выкарыстоўвалася для ахаладжэння рэактараў пацярпелай ад цунамі ў 2011 годзе АЭС «Фукусіма-1», будуць бяспечнымі.

...ПЛЮС НОВЫ СТАДЫЁН

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

Школу можна ўбачыць здалёк — вялікі будынак раскінуўся на пагорку населенага пункта. Установа выглядае вельмі дагледжанай і сучаснай, хоць пабудавана амаль паўстагоддзя таму. Такі праект у Гродзенскім раёне не тыпавы — падобных школ усяго некалькі. Галоўная асаблівасць — ва ўваходнай групе, якая ўключае ў сябе адкрыты хол на другім паверсе, адкуль з вышыні можна бачыць прыгожы вяскова-лясны ландшафт. Хоць такія краязвідны і захпляючы, але вучні прыходзяць сюды авалодваць ведамі. У якіх умовах вядзецца вучэбны працэс? Менавіта на гэта скіроўвае нашу гутарку дырэктар школы Галіна РАЗУМНЕВІЧ і прыводзіць цікавую і пазнавальную экскурсію.

Пачынаецца яна з патрыятычнага кутка з вялікай інсталяцыяй у выглядзе літар, з якіх складаецца слова «Я люблю Путрышкі». У працяг тэмы — стэнд, прысвечаны першаму дырэктару школы Фёдару Крайніку, былому франтавіку, камандзіру мясцовага партызанскага атрада. Менавіта

най аўдыторыі са сталамі і крэсламі. Мяркуецца, што тут будуць праходзіць сустрэчы са спецыялістамі гаспадаркі.

— Такія сустрэчы сталі ў нас традыцыяй, і, трэба адзначыць, што ў нашых старшакласнікаў яны выклікаюць вялікі інтарэс. Намала сярод

хапае, — заўважае Галіна Іванаўна.

У працяг тэмы дадае, што з гаспадаркай школа вельмі сябруе. Менавіта гаспадарка выдзяляе аўтобус для падвозу дзяцей з навакольных вёсак, забяспечвае школу агароднінай. Дзякуючы гэтаму, харчаванне дзяцей больш таннае. Але і гэта яшчэ не ўсё. Як паведаміла Галіна Іванаўна, гаспадарка штогод узнагароджвае найлепшых вучняў, а сёлета за кошт сельгаскааператыва дзеці пабывалі на экскурсіі на лініі Сталіна і падсілкаваліся абедам у кафе.

Дарэчы, тэма школьнага харчавання сёння актыўна абмяркоўваецца ў педагагічным і бацькоўскім асяроддзі. Як вядома, у краіне праводзіўся эксперымент, у выніку якога беларускія школы будуць паступова пераходзіць на новы графік харчавання і новае меню. Па словах Зінаіды Мельнічак, якая адказвае за сталовую, у Путрышках да новага раскладу гатовы. Кухня абсталявана ўсім неабходным, у тым ліку з дапамогай шэф-фаў. У СВК выдзелілі сродкі на закупку посуду. Вядзецца распрацоўка меню. У рацыёне з'явіцца стравы, якія даспадобы дзецям. Дзякуючы

спецыялістаў былых выпускнікоў, якія вельмі цікава і захапляльна расказваюць аб працы ў сельскай гаспадарцы. Дзякуючы такім сустрэчам, нашы выпускнікі выбіраюць сельгасгаспадарчы профіль, вяртаюцца ў сваю гаспадарку. Неяк старшыня прызнаўся, што гатовы падзяліцца спецыялістамі з іншымі СВК, бо сваіх ужо

пад яго кіраўніцтвам была пабудавана новая школа замест старога драўлянага будынка. У Мінск была накіравана дэлегацыя педагогаў агучваць гэту ідэю, і яны дабіліся станоўчага рашэння. У будаўніцтве школы актыўны ўдзел прымаў мясцовы СВК. Цяпер нефармальныя шэфы — вучэбна-доследны сельгаскааператыв «Путрышкі» — працягваюць актыўна дапамагаць школе. Асабліва гэта датычыцца падрыхтоўкі да новага навучальнага года.

Заходзім у школьны музей — адзін з нямногіх, удастоены звання «Народны». Выклікаюць цікавасць аўтэнтычныя экспанаты сялянскага побыту былых часоў, гісторыя Першай і Другой сусветных войнаў. Напярэдадні навучальнага года тут адкрываецца новая зала, прысвечаная гісторыі вучэбна-доследнай гаспадаркі «Путрышкі». Усё афармлена вядзецца за кошт сельгаспрадпрыемства. Памяшканне робіцца ў выглядзе стыль-

ты думаючы не аб тым, як добра падрыхтавацца да ўрокаў, а ламаюць галаву, у чым пакарасавацца перад класам наступным разам. Гэта бянтэжыла тых, хто вымушаны выбіраць больш сціплае адзенне. Таму бацькі выказаліся за школьную форму. Было вырашана пашыць у атэль кожнаму індывідуальна. У камплекце уваходзілі камізэлькі цёмна-сіняга колеру са штанамі для хлопчыкаў і спаднічкамі для дзяўчычак. Не ўсё было гладка — некаторыя бацькі неаднаразова вярталі форму на пераробку, але ўрэшце форма з'явілася, — расказвае Галіна Разумневіч.

Новыя стандарты дазваляюць набыць форму ў краме альбо на школьных кірмашах. Выбар, лічыць дырэктар школы, даволі вялікі. Кожны набывае форму па сваім жаданні.

гэтаму, ёсць магчымасць значна знізіць узровень харчовых адходаў. Новае меню тут плануецца абмеркаваць з бацькамі.

А вось пытанне школьнай формы ўжо вырашана. Прычым адбылося гэта значна раней, чым паступіла такое прабававанне. Сёлета адмовіліся ад індывідуальнага пашыву, з якім было нямаля праблем, — форму будуць набываць па сваім гусце. Дырэктар успамінае, з якімі спрэчкамі пачыналася гэта справа некалькі гадоў таму.

— Пытанне неаднаразова абмяркоўвалі з бацькамі вучняў. Многія з іх абураліся, што дзецям дазволена хадзіць у школу ў любым адзенні. Маўляў, дзяўча-

тут, у сваю чаргу, назіраецца і зваротны працэс. Напрыклад, сёлета паступілі заявы ад гродзенцаў, якія жадалі аддаць сваіх дзяцей у першы клас менавіта ў Путрышкі. Па словах дырэктара, задаволіць усіх ахвотных у школе няма магчымасці, хаця некалькі жыхароў абласнога цэнтра былі прыняты ў першы клас.

— Для нашых першакласнікаў у школе створаны вельмі добрыя ўмовы. Для іх адведзена асобнае крыло — тут і клас, і спальня, і хол для гульні. Тры школьныя кабінеты — фізікі, хіміі і біялогіі — на пачатку навучальнага года атрымалі новае абсталяванне за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту. Такое абсталяванне можна ўбачыць не ва ўсіх гарадскіх школах, а вось дырэктар школы, даволі вялікі. Кожны набывае форму па сваім жаданні.

Шэфы дапамагаюць вырашаць многія фінансавыя пытанні. З дапамогай СВК «Путрышкі» вядзецца закупка будаўнічых матэрыялаў для рамонта школы.

— Каля школы будуюцца новыя стадыёны. Гэта будзе новы сучасны аб'ект са спецыяльным гумовым пакрыццём бегавых дарожак і полем для гульні вядучага спорту. Будуюцца вядзецца за кошт раённага бюджэту, але частковае фінансаванне ажыццяўляе і мясцовае гаспадарка, — кажа дырэктар і вядзе да новага стадыёна, дзе працуе будаўнічая тэхніка.

Адкрыццё стадыёна адбудзецца падчас урачыстасці, прысвечанай пачатку новага навучальнага года, з удзелам кіраўніцтва раёна і сельскай гаспадаркі.

Маргарыта УШКЕВІЧ.
Фота аўтара.

У тэму

Руслан АБРАМЧЫК,
начальнік галоўнага ўпраўлення адукацыі
Гродзенскага аблвыканкама:

У Гродзенскай вобласці завяршаецца маштабная падрыхтоўка да новага навучальнага года. Сёлета для правядзення рамонтных работ, набыцця абсталявання і інвентару накіравана звыш 16,5 млн рублёў. З 1 верасня свае дзверы адчыняць 742 установы адукацыі, у тым ліку больш за 300 школ. Пачне дзейнічаць і самая вялікая школа рэгіёна, якая пабудавана сёлета ў новым мікрараёне Гродна. Тут будзе вучыцца каля 1,5 тысячы дзяцей. А ўсяго ў вобласці за парты сядуць звыш 120 тысяч вучняў, з іх 11 тысяч — першакласнікі.

У параўнанні з мінулым годам колькасць вучняў павялічылася прыкладна на 300 чалавек. Завяршылася работа па ўвядзенні адзінай элементаў школьнай формы. У рэгіёне чакаецца папаўненне педагагічнага калектыву. На месца працы плануецца прыбыць 700 маладых спецыялістаў.

Упершыню ў новым навучальным годзе ў вобласці створаны інжынерныя класы з паглыбленым вывучэннем фізікі, хіміі і біялогіі. Яны будуць мець прамы кантакт з профільнымі кафедрамі ГрДУ і арганізацыямі-заказчыкамі і, вядома, льготы пры паступленні ў ВНУ.

Для зьяўлення перавозкі 8 тысяч вучняў рэгіёна будуць задзейнічаны каля 250 школьных аўтобусаў. Дарэчы, за кошт сродкаў абласнога бюджэту аўтобусны парк папоўніўся 5 новымі аўтобусамі. Яны заменіць той парк, тэрмін эксплуатацыі якога перавысіў 10 гадоў.

ДАВАЙЦЕ ЕСЦІ ПА-НОВАМУ!

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

І калі пачынаць з дня сённяшняга, то цяпер на ліку папулярнасці ў дыеталогіі — паняцце «функцыянальныя прадукты». Забруджыванне навакольнага асяроддзя, нізкая рухальная актыўнасць, скарачэнне ўзрочно спажывання сучасным чалавекам мікралементару і вітамінаў у сувязі з багаццем рафінаваных прадуктаў — усе гэтыя фактары прыводзяць да зніжэння антыаксідантнай аховы і павышаюць рызыку хранічных захворванняў. Выйсце сучасная навука бачыць якраз у так званых функцыянальных прадуктах — смачных і натуральных, але пры гэтым з дадатковымі карыснымі ўласцівасцямі. І выбіраць такія прадукты варта не толькі па смаку, але і «па паказаннях». Але пра ўсё па парадку...

Працягваючы «бялковую» тэму, трэба сказаць, што калі больш за дзесяць гадоў таму нашы пакупнікі атрымалі магчымасць выбіраць малочныя прадукты з рознай ступенню тлустасці, сёння актуальнае як павышэнне колькасці бялку ў малочных прадуктах, так і зніжэнне.

— Наяўнасць сучаснага тэхналагічнага абсталявання на малакаперапрацоўчых прадпрыемствах краіны дае магчымасць вырабляць прадукты з зададзенымі характарыстыкамі не толькі масавай долі тлусты, але і бялку, — адзначае намеснік дырэктара па якасці і інавацыйнай рабоце. — Так, распрацаваны і вырабляюцца сыроватчныя бялковыя напоі для папаўнення бялковага абмену пры павышаных фізічных нагрузках. Утрыманне

выдаліць лактозу з малочных прадуктаў — распрацаваны нарматыўныя дакументы на безлактозны кефір, марожанае (смакі «какава» і «ваніль» ужо ў продажы), сметанковае масла, вядзецца распрацоўка міждзяржаўных стандартаў на пітнае малако і кісламалочныя прадукты, у тым ліку прызначаныя для дзяцей з лактазнай недастатковасцю.

Праведзены навукова-даследчыя работы па стварэнні новага асартыменту малочных прадуктаў, узбагачаных ёдам, якія маюць зададзены склад і ўласцівасці, расказала спецыяліст. І яшчэ адзін кірунак — распрацоўка малочных прадуктаў для людзей з вымушанай неабходнасцю кантролю спажывання цукру, а таксама для ўсіх, хто сочыць за каларынасцю рацыёну.

арганізме, — тлумачыць загадчык аддзела біятэхналогій. — Колькасць клетак мікраарганізмаў, якія фарміруюць мікрабіёту, супастаўная або нават перавышае колькасць клетак чалавека, а іх калектыўны геном змяшчае на тры парадкі больш генаў, чым геном чалавека. Падтрыманне мікрабіёты, яе відавоя разнастайнасці — безумоўна, адзін з асноўных фактараў захавання здароўя. Фарміраванне мікрабіёты пачынаецца з нараджэння, у тым ліку за кошт харчавання. Ёсць даследаванні, якія даказваюць, што для дзяцей першага года жыцця, іх разумовага развіцця і фарміравання кognітыўных функцый важна, каб у кішчанай мікрабіёце пераважалі лактабацилы і біфідабактэрыі. Пры грудным кармленні зыходным фактарам для правільнага фарміравання мікрабіёты дзіцяці з'яўляецца разнастайны рацыён маці, які ўключае кісламалочныя прадукты з прабіятычнымі мікраарганізмамі або іншымі ферментаванымі прадуктамі.

Даследаванні па выдзяленні, ідэнтыфікацыі і ацэнцы біятэхналагічнага патэнцыялу культур-пробіётыкаў, вывучэнні іх медыка-біялагічных характарыстык вядуцца з 1994 года, расказала спецыяліст. Распрацаваны тэхналогіі затворасак на аснове штамаў мікраарганізмаў-пробіётыкаў, якія дазваляюць атрымаць мікраарганізмы ў канцэнтраваным выглядзе. На аснове штамаў прабіятычных мікраарганізмаў створаны прамысловыя тэхналогіі кісламалочных прадуктаў. Паспяхова апрабаваны ў клінічных даследаваннях і рэкамендаваны для карэцый мікрабіяценозу кішчаніка біяпрадукты «Біфідабакт», «Біфітат», кісламалочныя сумесі для ранняга ўзросту «Біфідабакт дзіцячы», «Біфі-Мульт» для дашкольнага і малодшага школьнага ўзросту, «Кветка-сямікветка» для дзіцячага харчавання. «Закваска для біяпрадукту» дазваляе і ў хатніх умовах атрымаць прадукт, аналагічны біяпрадукту «Біфітат», а ў «Заквасцы для біягурту» змяшчаюцца біфідабактэрыі-пробіётыкі ў колькасці, якая забяспечвае тэрапеўтычную дозу ў ста грамах прадукту, атрыманага ў хатніх умовах.

— Устаноўлена, што прыём прадуктаў з прабіётыкамі на працягу 21 дня дазваляе нармалізаваць узровень лакта- і біфідабактэрыяў у кішчаніку, у тым ліку на фоне прыёму антыбіётыкаў, — падкрэслівае суразмоўніца. — Адзначае зніжэнне паказчыкаў, якія характарызуюць сіндром дысбактэрыёзу і сіндром запалення ў тоўстым кішчаніку.

ЗАІРНЁМ У ЗАЎТРАШНІ ДЗЕНЬ

Пакуль галіна стварэння прадуктаў харчавання з дапамогай новых падыходаў і тэхналогій знаходзіцца ў самым пачатку свайго развіцця (хоць шэраг прадуктаў ужо пайшоў «у народ» — менавіта пра іх мы казалі вышэй). Але развіваецца яна хутка. Дык чаму б не зазірнуць у найбліжэйшую будучыню. Чым здзівяць вучоныя спажыўца праз некалькі гадоў?

Перш за ўсё, далейшае развіццё атрымае тэндэнцыя стварэння функцыянальных прадуктаў, падкрэсліваюць навукоўцы.

— У сусветнай практыцы ўсё большую актуальнасць набывае

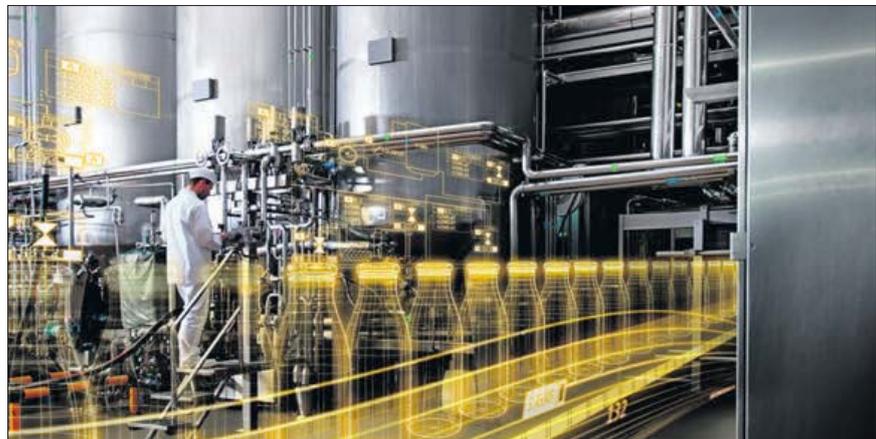
накіраванае змяненне складу малочнай сыравіны шляхам раздзялення, выдзялення і, пры неабходнасці, расшчэплення асобных кампанентаў для стварэння прадуктаў функцыянальнай накіраванасці, — кажа намеснік дырэктара па навуковай рабоце, кандыдат ветэрынарных навук, дацэнт Алена СЦЯПАНОВА. — Так, актуальная тэндэнцыя — вылучэнне з малочнай сыравіны бялкоў у натывунай форме, лактаальбумін. Вылучаны міцэлярны казеін можа служыць асновай пры вытворчасці пратэінавых дабавак для спартыўнага харчавання. Канцэнтраване казеіну і, у прыватнасці, капаказеіну можа складаць цікавасць у падыроўцы нармалізаванай па бялку сумесі ў сыравобстве. Лактаферын можа служыць поліфункцыянальным дадаткам у дзіцячым, спартыўным і герадыематычным харчаванні за кошт імунамадулюючых, аналітычных уласцівасцей. Перспектыўным напрамкам развіцця наступнага пакалення прадуктаў дзіцячага харчавання з'яўляецца іх узбагачэнне α-лактальбумінам (што абумоўлена прысутнасцю гэтага бялку ў жаночым малаце). Вытворчасць гэтых кампанентаў, якія валодаюць высокай дабаўленай вартасцю, дасць магчымасць павялічыць рэнтабельнасць перапрацоўкі малочнай сыравіны.

У апошнія гады ў свеце развіваецца яшчэ адзін новы напрамак — атрыманне паўнацэннага жывёльнага бялку з дапамогай вырошчвання мышачнай тканкі in vitro са ствалевых клетак сельскагаспадарчых жывёл. Так званыя клетчанае мяса, гэта значыць узгаўленне ў лабараторных умовах мясных прадуктаў шляхам вырошчвання жывёльных клетак, — не навуковая фантастыка, а, без перабольшання, заўтрашні дзень.

Калі 18 % насельніцтва Беларусі мае зніжаную актыўнасць ферменту, які расшчэпляе малочны цукар. Пры ўжыванні малочных прадуктаў гэтыя людзі адчуваюць дыскамфорт, выкліканы кішчанымі парушэннямі. Шэраг тэхналагічных аперацый дазваляе выдаліць лактозу з малочных прадуктаў.

— Пры гэтым відавочна, што многія матэрыялы, якія выкарыстоўваюцца пры вытворчасці такіх прадуктаў, з'яўляюцца новымі і не пратэсціраваны ў харчовай прамысловасці, таму патрабуюцца мер рэгулявання і ацэнкі бяспекі, — падкрэслівае Алена Анатолеўна. — Напрыклад, папулярны асяроддзі для культывавання клетак, каркасы для клетак могуць запатрабаваць захавання адмысловых мер бяспекі: трэба дакладна ведаць, колькі іх застаецца ў канчатковым прадукце, ці небяспечныя рэшткавыя колькасці гэтых рэчываў для здароўя. Таму сёння мы плануем правядзенне навукова-даследчых работ, накіраваных на вызначэнне бяспекі прадуктаў, атрыманых шляхам культывавання клетак.

Аляксандра АНЦЭЛЭВІЧ.

У КАГО ШТО БАЛІЦЬ

Беларусь славіцца сваёй «малочкай». Але ў апошнія гады лозунг «Піце, дзеці, малако, будзеце здаровыя!» успрымаецца ўжо не так адназначна. Усё часцей мы чуюм пра пераноснасць малака асобнымі групамі насельніцтва.

— Павелічэнне колькасці харчовых алергічных праў вымушае навукоўцаў і вытворцаў шукаць новыя шляхі і тэхналагічныя рашэнні для зніжэння або поўнага выключэння алергічных фактараў, — расказвае намеснік дырэктара па якасці і інавацыйнай рабоце РУП «Інстытут мяса-малочнай прамысловасці» Кацярына ШАГІДЗЕВІЧ. — Адна з актуальных напрацовак у дадзенай сферы — стварэнне лінейкі прадукцый на аснове малака А2, унікальнасць якога абумоўлена складам бялковай фракцыі. Так, у малаце А2 адсутнічае фракцыя бэта-казеіну А1, што забяспечвае зніжэнне алергеннасці распрацаваных малочных прадуктаў для харчавання людзей з неўспрымальнасцю названай фракцыі бэта-казеіну. Прычым для атрымання такіх прадуктаў не патрабуюцца спецыяльных стадыя апрацоўкі: асновай служыць тэсціраванне жывёл з адборам тых асобін, якія здольныя даваць малако, што змяшчае толькі бэта-казеін А2. Распрацаваная Інстытутам лінейка прадукцый на аснове малака А2 уключае шырокі асартымент: малако пітнае, вяршкі пітныя, смятана, кефір, біягурт, тварог, сухое малако, масла. Першымі ў нашай краіне вытворчасць лінейкі такіх прадуктаў у канцы 2021 года распачалі на Лунінецкім малочным заводзе, а сёлета на прылаўках магазінаў з'явілася малако А2, якое вырабляецца на Слуцкім сыраробным камбінаце.

незаменных амінакіслот з разгалінаваным ланцужком (ВСАА) на ўзрочны 6,3 г у порцыі дазваляе забяспечыць гарманічнае аднаўленне арганізма пасля працяглых сілавых трэніровак, а глутаміну на ўзрочны 5 г у порцыі — падтрыманне росту мышцаў і прадукцыю іх катабалізму. Салодкі смак прадукту забяспечваецца падсалоджвальнікам сукралозай, які валодае нулявым глікемічным індэксам.

«Малочка» з паніжаным утрыманнем бялку неабходная пры шэрагу захворванняў — напрыклад пры фенілкетанурыі.

Стварэнне прадуктаў для фарміравання «правільнага» мікрабіёму кішчаніка, які сучасная медыцына лічыць асновай здароўя чалавека, яго імунітэту і нават добрага настрою — ультрамодны інавацыйны кірунак сусветнай харчовай прамысловасці і адзін з прыярытэтаў работы беларускіх навукоўцаў.

Яшчэ адна прычына, з якой людзі не могуць ужываць малочныя прадукты, — лактазная недастатковасць (дэфіцыт у арганізме стрававальнага ферменту лактазы, які адказвае за расшчэпленне малака на цукру).

— Калі 18 % насельніцтва Беларусі мае зніжаную актыўнасць ферменту, які расшчэпляе малочны цукар, — падкрэслівае суразмоўніца. — Пры ўжыванні малочных прадуктаў гэтыя людзі адчуваюць дыскамфорт, выкліканы кішчанымі парушэннямі. Шэраг тэхналагічных аперацый дазваляе

ПРАСТАКВАША ДЛЯ ПАЛЯРНІКАЎ

У полі зроку навукоўцаў — і рацыён тых, каму да рэстарана і нават да гастранома — тысячы і тысячы кіламетраў. Гэта, напрыклад, палярнікі: Інстытут мяса-малочнай прамысловасці ўдзельнічае ў фарміраванні рацыёну Беларускай антарктычнай экспедыцыі.

— Удзельнікам Беларускай антарктычнай экспедыцыі перадаваліся такія ж закускі для прыгатавання ў хатніх умовах традыцыйных кісламалочных прадуктаў (тварога, ёгурту, ражанкі, прастаквашы, біягурту і біяпрадукту), які і прадстаўляюцца на паліцах крам, — расказвае загадчыца аддзела біятэхналогій, кандыдат тэхнічных навук Наталія ЖАБАНОС. — З выкарыстаннем сухіх малочных прадуктаў (сухое неразведзенае малако, сухія вяршкі) і заквасак ва ўмовах антарктычнай станцыі ўдалося разнастайць рацыён харчавання палярнікаў свежапрыгатаванымі кісламалочнымі прадуктамі. Нам прыемна было пачуць ад удзельнікаў экспедыцыі пахвальныя водгукі аб нашай распрацоўцы: яны адзначалі, што закуска ўзнаўляе традыцыйны смак нават з выкарыстаннем не самай традыцыйнай для хатніх умоў сыравіны.

У цэлым, стварэнне прадуктаў для фарміравання «правільнага» мікрабіёму кішчаніка, які сучасная медыцына лічыць асновай здароўя чалавека, яго імунітэту і нават добрага настрою — ультрамодны інавацыйны кірунак сусветнай харчовай прамысловасці і адзін з прыярытэтаў работы беларускіх навукоўцаў.

— Мікрабіёта — асобны свет, які функцыюе ў кожным

Центр Промышленной Оценки

- Организация аукционов
- Оценка всех видов имущества

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНЫХ ЭЛЕКТРОННЫХ ТОРГОВ В ФОРМЕ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

Организатор аукциона	ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703
Продавец	ОАО «БЕЛХИМ», Минская обл., Дзержинский р-н, Фанипольский с/с, 19
Оператор ЭТП	ООО «ИПМ-Консалт оценка», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703. Адрес ЭТП: www.ipmtorgi.by

Предмет электронных торгов: имущество (бывшее в употреблении), расположенное по адресу: Минская обл., Дзержинский район, Фанипольский с/с 19

№ лота	Наименование	Начальная цена с НДС 20 %, бел. руб.
1	Автогрузчик ДВ 1792.33.10, инв. номер 120410	9 240,00 (снижена на 30 %)
2	Грузовой вагон (WAGON) PEUGEOT BOXER рег. знак № АТ 6646-5, кузов (рама) VF3YEZMFC1249147, 2013 г. в., инв. номер 15806	23 652,00 (снижена на 10 %)
3	Грузовой фургон (FURGON) FIAT DOBLO CARGO, рег. знак № АТ 5871-5, кузов (рама) № ZFA26300009232337, 2013 г. в., инв. номер 15807	20 844,00 (снижена на 10 %)
4	Легковой универсал (UNIVERSAL) PEUGEOT PARTNER, рег. знак 6497 HM-5, кузов (рама) № VF37JNFUCEJ607970, 2014 г. в., инв. номер 15838	22 848,00 (снижена на 15 %)
5	Линия по производству пленки YS/H45-500v, 2011 г. в., инв. номер H000066	10 812,00 (снижена на 15 %)

Задаток 10 % от начальной цены в белорусских рублях перечисляется на р/с BY47 BELB 3012 0028 5000 3022 6000 в ОАО «Банк БельБЭ», БИК BELBY2X, УНП 191021390, получатель платежа – ЗАО «Центр промышленной оценки»

Срок подписания договора купли-продажи: 30 календарных дней после проведения аукциона

Условия оплаты предмета электронных торгов: 100 % оплата стоимости в течение 15 календарных дней после заключения договора купли-продажи

Электронные торги проводятся в соответствии с регламентом электронной торговой площадки «ИПМ-Торги» размещенным по адресу: www.ipmtorgi.by. Ответственность участника аукциона, его права и обязанности, штрафные санкции прописаны в соглашении о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона. Данное соглашение является договором присоединения и размещается на странице лота во вкладке «Документы» по адресу www.ipmtorgi.by. Страница лота по указанному адресу содержит также информацию о типе торгов в общих правилах их проведения. Победителем аукциона признается участник, предложивший максимальную цену

Победитель аукциона либо единственный участник электронных торгов, согласившийся приобрести предмет аукциона по начальной цене, увеличенной на 5 %, обязан возместить затраты на их проведение и оплатить вознаграждение организатору аукциона в размере от 4 % – 7 % от цены продажи предмета аукциона в течение 3 (трех) рабочих дней со дня проведения электронных торгов

Организатор электронных торгов имеет право снять предмет аукциона с электронных торгов в любое время до момента определения победителя электронных торгов без объяснения причин снятия

Дата и время начала и окончания электронных торгов: с 11.00 до 13.00 05.09.2023.

Торги проводятся на 10 минут с момента подачи ставки в случае, если ставка поступила менее чем за 10 минут до окончания торгов

Дата и время окончания приема заявок

Заявки на участие в электронных торгах принимаются по 04.09.2023 до 17.00 на ЭТП «ИПМ-Торги» по адресу www.ipmtorgi.by

Контактные данные Тел.: +375 17 280-36-37; 8029-317-95-42. E-mail: auction@cpo.by

Центр Промышленной Оценки

- Организация аукционов
- Оценка всех видов имущества

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ЭЛЕКТРОННЫХ ТОРГОВ

Организатор аукциона	ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703, оф. 5. УНП 191021390
Продавец	Смолевичское райпо, Минская обл., г. Смолевичи, ул. Советская, д. 133. УНП 600048660
Оператор ЭТП	ООО «ИПМ-Консалт оценка», УНП 191224638 – www.ipmtorgi.by

Предмет электронных торгов

ЗДАНИЕ МАГАЗИНА

(назначение: здание нежилое, инв. номер 614/С-19232, 793 кв. м, составные части: rampa, сарай). Адрес: Минская обл., Смолевичский р-н, Заболотский с/с, аг. Заболотье, ул. Центральная, 30А.

Сведения о земельном участке: предоставляется на праве постоянного пользования общ. пл. 0,2480 га для строительства и обслуживания магазина № 31. Обременения: охранная зона электрических сетей (пл. 0,0059 га)

Начальная цена лота с НДС 20 % – 450 966,00 бел. руб.

Задаток 10 % от начальной цены предмета аукциона в белорусских рублях перечисляется на р/с BY47 BELB 3012 0028 5000 3022 6000 в ОАО «Банк БельБЭ», БИК BELBY2X, УНП 191021390, получатель платежа – ЗАО «Центр промышленной оценки»

Срок подписания договора купли-продажи: 10 рабочих дней после проведения аукциона

Условия оплаты предмета электронных торгов

Если между продавцом и покупателем (победителем аукциона либо единственным участником, согласившимся приобрести предмет аукциона по начальной цене, увеличенной на 5 %) в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнута договоренность по срокам и о порядке оплаты за предмет аукциона, такая оплата должна быть произведена в течение 30 календарных дней после заключения договора купли-продажи

Порядок проведения электронных торгов, критерии выявления победителя торгов, порядок оформления участия в торгах и результатов торгов, установлен регламентом электронной торговой площадки «ИПМ-Торги» размещенным по адресу: www.ipmtorgi.by

Победитель электронных торгов, либо единственный участник торгов, согласившийся повысить начальную цену предмета торгов на 5 %, обязан возместить организатору торгов затраты на их проведение и оплатить вознаграждение организатору торгов в размере 2 % от цены продажи лота в течение 3 рабочих дней после проведения торгов

Дата и время начала и окончания электронных торгов: 26.09.2023 с 11.00 до 12.00

Торги проводятся на 10 минут с момента подачи ставки, в случае если ставка поступила менее чем за 10 минут до окончания торгов

Заявки на участие в электронных торгах принимаются по 25.09.2023 до 17.00 на ЭТП «ИПМ-Торги» по адресу www.ipmtorgi.by

Контактные телефоны: +375 17-373-21-33; +375 (44) 704-92-06. E-mail: auction@cpo.by

В связи с утерей считать недействительными страховые свидетельства филиала СООО «Асоба» в г. Минске:

по обязательному страхованию гражданской ответственности владельцев транспортных средств на территории РБ серии МА №№ 1642892, 4942597, 7980840;

по договорам страхования, заключаемым с физическим лицом (Форма 2РН), юридическим лицом или индивидуальным предпринимателем (Форма 2РП) по страхованию иному, чем страхование жизни формы 2РН, 2РП серии БК № 0438618, 0413300, 0365359;

по добровольному страхованию от несчастных случаев и болезней на время поездки за границу формы 2РН, 2РП серии БМ №№ 1379500, 1384625, 1384626, 1410240, 1372177, 1401284, 1373736, 1387672, 1401141.

УНП 100760519

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНЫХ ЭЛЕКТРОННЫХ ТОРГОВ

Организатор аукциона/оператор	ООО «ИПМ-Консалт оценка», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703, оф. 46. www.ipmtorgi.by
Продавец	ЧУП «Фазтон-МАЗ», Минская область, Минский район, д. Ждановичи, ул. Полевая, 17 - 27

№ лота	Предмет электронных торгов	Начальная цена* без НДС 20 %
1	Станок для оцилиндровки бревен, резки углов и изготовления готовых стеновых деталей домов VEISTERI, 1994 г. в.	42 840 евро
2	Полуприцеп-тягеловоз KAUFMAN 35, VIN 5VGRF50308L002639, 2008 г. в.	34 200 долл. США
3	Полуприцеп-тягеловоз KAUFMAN 40, VIN 5VGRF5048L002638, 2008 г. в.	38 700 долл. США
4	Полуприцеп-тягеловоз WITZCO Challenger RG-50, VIN 1W8A11E308S000517, 2008 г. в.	54 000 долл. США
5	Полуприцеп-тягеловоз WITZCO Challenger RG-50, VIN 1W8A11E328S000518, 2008 г. в.	54 000 долл. США

Шаг аукциона: 5 % от текущей цены по всем лотам. Лоты №№ 2-5 не были в эксплуатации и не состояли на учете в ГАИ. *Примечание: цена продажи Предмета аукциона фиксируется в протоколе о результатах аукциона в сумме в белорусских рублях, эквивалентной цене продажи лота в валюте по курсу НБРБ на дату проведения аукциона

Задаток 1 % от начальной цены предмета электронных торгов перечисляется в белорусских рублях (BYN) по курсу Национального банка Республики Беларусь на день оплаты на счет BY92BELB 3012048350080226000 в ОАО «Банк БельБЭ», г. Минск, ул. Мясникова, 32; БИК BELBY2X; ОКПО 378531865000, получатель платежа – ООО «ИПМ-Консалт оценка», УНП 191224638

Срок подписания договора купли-продажи: 10 (десять) рабочих дней со дня завершения электронных торгов

Срок оплаты предмета электронных торгов: 10 (десять) рабочих дней после заключения договора купли-продажи

Порядок проведения электронных торгов, критерии выявления победителя торгов, порядок оформления участия в торгах и результатов торгов установлен регламентом электронной торговой площадки «ИПМ-Торги» размещенным по адресу: www.ipmtorgi.by

Победитель электронных торгов, либо единственный участник электронных торгов, согласившийся повысить начальную цену предмета электронных торгов на 5 %, обязан возместить организатору торгов затраты на их проведение и оплатить вознаграждение 4 % от цены продажи лота в течение 3 рабочих дней после проведения электронных торгов

Организатор электронных торгов имеет право снять предмет аукциона с электронных торгов в любое время до момента определения победителя электронных торгов, без объяснения причин снятия

Извещение о проведении предыдущих электронных торгов опубликовано в газете Звязда от 21.07.2023 г.

Дата и время начала и окончания электронных торгов 08.09.2023 г. с 11.00 до 13.00. Торги проводятся на 10 минут с момента подачи ставки, в случае если ставка поступила менее чем за 10 минут до окончания торгов

Дата и время окончания приема заявок Заявки на участие в электронных торгах принимаются по 07.09.2023 г. до 17.00 на ЭТП «ИПМ-Торги» по адресу www.ipmtorgi.by

Контактные данные Тел.: +375 17-280-36-37; +375 (29) 317-95-42; +375 (44) 704-92-06. E-mail: info@ipmtorgi.by

Простим считать свидетельство от государственной регистрации ООО «ГринМайн» (УНП 193318486) **недействительным**, в связи с его утерей.

27.09.2023 года в 11.00 Светлогорский районный исполнительный комитет проводит открытый аукцион по продаже не завершенного строительства незаконсервированного жилого дома, готовность 48 %, расположенного по адресу: г. Светлогорск, ул. Руднянская, 29, на земельном участке с кадастровым номером 325050100001010194 площадью 0,1006 га, и права аренды земельного участка сроком на 50 лет (аукцион состоится в зале заседаний райисполкома по адресу: г. Светлогорск, пл. Центральная, д. 1 (2 этаж))

№ лота	Наименование лота	Назначение участка	Начальная цена	Сумма задатка
№ 1	не завершенный строительством незаконсервированный жилой дом, готовность 48 %, расположенный по адресу: г. Светлогорск, ул. Руднянская, д. 29, на земельном участке с кадастровым номером 325050100001010194 площадью 0,1006 га и права аренды земельного участка (имеются ограничения в связи с его расположением в охранной зоне электрических сетей – 0,0050 га)	для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома (1 09 02 – земельный участок), для размещения объектов усадебной застройки (строительства и обслуживания объектов усадебной застройки (блокированного) жилого дома, обслуживания зарегистрированной организацией по государственной регистрации недвижимого имущества, прав на него и сделок с ним, квартиры в блокированном жилом доме)	9419 руб. 69 коп. (в том числе 8255,24 руб. – нач. цена не завершенного строительства незаконсервированного жилого дома, 1164,45 руб. – нач. цена права аренды земельного участка сроком на 50 лет)	1800 руб.

Условия продажи: Победитель аукциона либо единственный участник несостоявшегося аукциона в течение 10 рабочих дней со дня утверждения в установленном порядке протокола о результатах аукциона либо после признания аукциона несостоявшимся обязан:

- Возместить бывшему собственнику 87,64 % от суммы, полученной от продажи предмета аукциона, за вычетом расходов на проведение публичных торгов и расходов на оценку не завершенного строительства незаконсервированного жилого дома.
- Внести плату (часть платы в случае предоставления Светлогорским районным исполнительным комитетом рассрочки ее внесения в установленном порядке) за предмет аукциона, путем перечисления средств на бюджетный счет районного финансового отдела № BY55AKBB36004290000160000000 в ОАО «АСБ «Беларусбанк», г. Минск, ВИС АКBBVY2X, УНП 400555165, наименование платежа 04002, за вычетом сумм, подлежащей возмещению бывшему собственнику.
- Возместить затраты на организацию и проведение аукциона и оценку не завершенного строительства жилого дома, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участникам документами, необходимой для его проведения.
- В течение 2 месяцев со дня подписания договора аренды земельного участка, но не позднее 3 месяцев со дня принятия решения о предоставлении земельного участка в аренду обратиться за государственной регистрацией прав, ограничений (обременений) прав на земельный участок в Светлогорское бюро Рещицкого филиала республиканского унитарного предприятия «Гомельское агентство по государственной регистрации и земельному кадастру».
- Юридическому лицу, индивидуальному предпринимателю в течение шести месяцев, а гражданину в течение одного года со дня государственной регистрации возникновения права на земельный участок приступить к его занятию в соответствии с целью и условиями его предоставления, в том числе получить в установленном порядке разрешительную документацию на проведение проектно-исследовательских работ и разработку строительного проекта на строительство многоквартирного жилого дома.
- Завершить строительство многоквартирного жилого дома в сроки, установленные частью второй пункта 1 Указа Президента Республики Беларусь от 7 февраля 2006 г. № 87 «О некоторых мерах по сокращению не завершенных строительством незаконсервированных жилых домов, дач».
- К участию в аукционе допускаются: гражданин, индивидуальный предприниматель или юридическое лицо (лично либо через своего представителя), подавшие заявление на участие в аукционе и заключившие соглашение со Светлогорским райисполкомом, с приложением следующих документов: документ, подтверждающий внесение задатка, с отметкой банка. Задаток перечисляется на расчетный счет райисполкома № BY27AKBB3600429000020443200000 в ОАО «АСБ «Беларусбанк», ВИС АКBBVY2X, УНП 400019707, Светлогорский райисполком; назначение платежа – задаток для участия в аукционе. Сумма задатка победителя аукциона засчитывается при оплате им стоимости одного предмета аукциона; гражданином – копия документа, удостоверяющего личность, без нотариального засвидетельствования; индивидуальным предпринимателем – копия свидетельства о государственной регистрации ин-...
- индивидуальным предпринимателем – копия свидетельства о государственной регистрации ин-...

дипидуального предпринимателя без нотариального засвидетельствования; представителем гражданина или индивидуального предпринимателя – доверенность, оформленная в соответствии с требованиями законодательства; представителем или уполномоченным должностным лицом юридического лица Республики Беларусь – доверенность, выданная юридическим лицом, или документ, подтверждающий полномочия должностного лица, копии документов, подтверждающих государственную регистрацию юридического лица, без нотариального засвидетельствования, документ с указанием банковских реквизитов юридического лица; представителем или уполномоченным должностным лицом иностранного юридического лица – копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть произведена в течение года до подачи заявления об участии в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения; с засвидетельствованным в установленном порядке переводом на белорусский или русский язык, доверенность или документ, подтверждающий полномочия должностного лица, документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с засвидетельствованным в установленном порядке переводом на белорусский или русский язык. Документы, составленные за пределами Республики Беларусь в соответствии с законодательством иностранного государства, должны быть легализованы, если иное не предусмотрено законодательством.

При подаче документов на участие в аукционе граждане, представители граждан, индивидуальных

предпринимателей и юридических лиц, уполномоченные должностные лица юридических лиц предъявляют документ, удостоверяющий личность. Консолидированными участниками для участия в аукционе представляются также оригинал и копия договора о совместном участии в аукционе. **Документы для участия в торгах принимаются по адресу:** г. Светлогорск, пл. Центральная, 1, каб. 31 (3 этаж правое крыло), отдел экономики Светлогорского райисполкома с 8.30 до 13.00 и с 14.00 до 17.30 по рабочим дням с даты опубликования извещения до 22.09.2023 года включительно. Заключительная регистрация в день аукциона с 10.00 до 11.00 по адресу: г. Светлогорск, пл. Центральная, д. 1, каб. 31 (3 этаж правое крыло). Телефон: 8 (02342) 90839, 72065.

Условия проведения аукциона – наличие не менее двух участников, при наличии одного участника предмет аукциона продается этому участнику при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 процентов.

Объекты инженерной и транспортной инфраструктуры: существующие сети электроснабжения, водоснабжения, канализации, связи, газоснабжения. Инженерное обеспечение выполняется по техническим условиям полученным от соответствующих служб и организаций.

Порядок осмотра на местности земельных участков: выезд по желанию, предварительное ознакомление с земельно-кадастровой документацией всем желающим.

Аукцион проводится в соответствии с Положением о порядке продажи не завершенных строительством незаконсервированных жилых домов, дач с публичных торгов, утвержденных постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 23.03.2018 № 220.

Выезд на месца, прамая лінія, кантроль за цэнамі

Тыдзень сенатараў
у розных рэгіёнах краіны.
Геаграфія — шырокая

Старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі па рэгіянальнай палітыцы і мясцовым самакіраванні Міхаіл РУСЫ разгледзеў з выездам на месца звароты жыхароў Магілёва, Бабруйска і Магілёўскага раёна. Да ўдзелу былі запрошаны таксама намеснік старшыні Магілёўскага абласнога выканаўчага камітэта Геннадзь Дзенгалёў і іншыя зацікаўленыя.

Узнятыя пытанні датычыліся будаўніцтва прыпыначных пунктаў, прыёмкі ў эксплуатацыю будынка, пабудаванага на зямельным участку, адмены дазволу на добраўпарадкаванне тэрыторыі ў раёне жылога дома.

У ходзе разгляду зваротаў абмеркаваны канкрэтныя магчымасці іх вырашэння. Пытанні знаходзяцца на кантролі Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі па рэгіянальнай палітыцы і мясцовым самакіраванні.

***

Старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі па заканадаўстве і дзяржаўным будаўніцтве Сяргей СІВЕЦ у рамках адзінага дня інфармавання сустрэўся з працоўным калектывам ААТ «МАЗ» — кіруючая кампанія холдынга «БЕЛАЎТАМАЗ».

У абмеркаванні тэмы «Роля Закона Рэспублікі Беларусь «Аб народным апалчэнні» ў забеспячэнні нацыянальнай бяспекі Рэспублікі Беларусь» узялі ўдзел генеральны дырэктар прадпрыемства Валерый Іванковіч, намеснік кіраўніка адміністрацыі Заводскага раёна г. Мінска Алена Зеляно і больш за 80 супрацоўнікаў.

***

Член Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі па міжнародных справах і нацыянальнай бяспецы Таццяна ПОЛУШКІНА правяла прамую тэлефонную лінію ў Полацку. Жыхары горада звярнулі ўвагу сенатара на неабходнасць добраўпарадкавання моста праз раку Заходняя Дзвіна ў раёне новага мікрараёна Аэрадром. Маюць патрэбу ў афарбоўцы дарожных адбойнікі і парэнчы. Тратуарная плітка ў цэнтры горада зарастае травой, набываючы непрыябны выгляд.

Паступілі прапановы актывізаваць работу грамадскіх арганізацый і аб'яднанняў па зборы сродкаў на выраб і ўстаноўку помніка-сталы ў памяць Мікіты Куканенкі — Героя Беларусі, палачаніна, выпускніка Полацкага кадэцкага вучылішча, а таксама вывучыць адкрыццё харавога аддзялення пры Полацкай дзіцячай школе мастацтваў.

***

Член Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі па рэгіянальнай палітыцы і мясцовым самакіраванні, старшыня Брэсцкага абласнога Савета дэпутатаў Юрый НАРКЕВІЧ узяў удзел у пасяджэнні камісіі па цэнаўтварэнні пры Брэсцкім абласным выканаўчым камітэце.

«Рашэнне камісіі вызначаеца сукупнасцю панесеных суб'ектам гаспадарання затрат у працэсе вытворчасці і рэалізацыі прадукцыі, падаткаў і іншых абавязковых плацяжоў, а таксама памерам прыбытку, неабходнага для пашыранага ўзнаўлення, з улікам яго колькасці. Па кожным звароце фарміруецца індывідуальны падыход і рашэнне мае ўважаны характар», — адзначыў парламентарый.

Паводле прэс-службы
Савета Рэспублікі.

КРЭАТЫВІЦЬ ТАЛАКОЙ

Што галоўнае
ў рэалізацыі
любой
грамадзянскай
ініцыятывы

На Гомельшчыне ў раёнах рыхтуюцца да правядзення чарговага конкурсу грамадзянскіх ініцыятыў. Цяпер ён пройдзе ўжо з улікам абноўленага Закона аб мясцовым кіраванні і самакіраванні, які ўступіць у сілу ў верасні. У рэгіёне на рэалізацыю мясцовых ініцыятыў зарэзервавана 200 тысяч рублёў: на парытэтных асновах з абласнога і рэспубліканскага бюджэтаў. Сёння ў раёнах нацэленыя на значную работу па вылучэнні новых ідэй жыхароў населеных пунктаў на конкурс. Старшыні раённых Саветаў дэпутатаў Гомельшчыны тэме рэалізацыі ініцыятыў прысвяцілі традыцыйны навучальны семінар, што прайшоў на тэрыторыі Добрушскага раёна. Карэспандэнт «Звязды» паехала туды разам з дэпутатамі, каб убачыць вопыт, які варта пераняць і ў іншых рэгіёнах.

Працоўная тэрапія

Дэпутаты наведлі Добрушскі раённы тэрытарыяльны цэнтр сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва. Ва ўстанове рэалізуюцца некалькі праектаў працоўнай тэрапіі для людзей з інваліднасцю. На

3D-прінтары спецыялісты і іх падапечныя навучыліся друкаваць адаптыўныя сродкі для людзей з абмежаванымі магчымасцямі. Гэта трымальнікі для алоўкаў, лыжак і відэльцаў, кубкаў. Вырабы пратэсціраваны і ўхвалены спецыялістамі-рэабілітолагамі. Адаптыўныя сродкі, вырабленыя тут, распаўсюджваюцца не толькі сярод наведвальнікаў цэнтра, але накіроўваюцца для патрэб дамоў-інтэрнатаў, цэнтраў карэжцыйна-развіццёвага навучання і рэабілітацыі ў раёнах Гомельскай вобласці.

Як растлумачыла дырэктар тэрытарыяльнага цэнтра сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва Добрушскага раёна Алена АЛЕЙНІКАВА, для працоўнай тэрапіі наведвальнікаў набываюць швейнае абсталяванне і прылады для нанясення сублімаваных выяў. Спецыялісты і іх падапечныя наносзяць малюнкi на футболкі, упрыгожваюць такім чынам і фарфоравыя кубкі. Акрамя таго, наведвальнікі цэнтра вырошчваюць кветкі і гародніну ў цяплицах, робяць выпечку.

Юныя музейшчыкі

У аграгарадку Карма дэпутаты наведлі знамяцітую праваслаўную святыню — доб-

рушкі Свята-Іаана-Кармянскі манастыр. Насельніцы манастыра падтрымліваюць і актыўна дапамагаюць у розных ініцыятывах вучням і педагогам кармянскай школы, якая знаходзіцца побач з манастыром.

Ва ўстанове адукацыі сіламі калектыву настаўнікаў, вучняў і іх сем'яў створаны музей. Яго багатае экспазіцыя расказвае аб гісторыі быту вясцоўцаў, выдатных ураджэнцаў і жыхарах Кармы. Экскурсіі па музеі праводзяць самі школьнікі.

Адпачыць каля Сізоўкі

У аграгарадку Леніна, што за 45 кіламетраў ад Добруша, сёння пражывае каля 700 чалавек. Дэпутаты змаглі ацаніць вынікі ўвасаблення ў жыццё грамадзянскай ініцыятывы мясцовых жыхароў. Менавіта праект вясцоўцаў па добраўпарадкаванні сажалкі Сізоўка, што ў цэнтры аграгарадка, стаў адным з пераможцаў мінулага абласнога конкурсу грамадзянскіх ініцыятываў. Ідэю рэалізавалі пры падтрымцы Банка развіцця Рэспублікі Беларусь і Гомельскай абласной асацыяцыі мясцовых Саветаў дэпутатаў.

(Заканчэнне на 9-й стар.)

ВАЖНАЕ ЗВ'ЯНО Ў СІСТЭМЕ АБАРОНЫ ДЗЯРЖАВЫ

Валерый Бельскі раскажаў пра ролю і месца народнага апалчэння ў Беларусі

Беларусы павінны быць гатовыя да любога развіцця сітуацыі, таму ў святле падзей, якія адбываюцца вакол і ў нашай краіне, былі прыняты і падпісаны Закон «Аб народным апалчэнні». Аб прычынах і выніках стварэння народнага апалчэння ў Беларусі, яго ролі і месцы ў сістэме абароны краіны з рабочымі Мінскага заводу шасцераў пагаварыў намеснік старшыні Савета Рэспублікі Валерый БЕЛЬСКІ, які адзначыў, што «мы не ворагі і нават не праціўнікі нашым суседзям і заўжды імкнуліся да добрых зносін як у палітычнай сферы, так і на ўзроўні ўзаемадзеяння народаў».

Спецаперацыі на прафаснове

Віцэ-спікер верхняй палаты парламента ахарактызаваў палітычную сітуацыю, якая выклікала неабходнасць прыняцця пэўных рашэнняў, што вызначаюць структуру абараназдольнасці нашай краіны, у тым ліку і з'яўленне ў дзяржаве страцічнага сегмента абароны — адзержнай зброі як рычага, які стрымлівае ворагаў Беларусі. Ён падкрэсліў, што адзін з фактараў захавання міру — наяўнасць моцнай арміі і мабілізацыйных магчымасцяў:

— Мы нікому не пагражаем, не нясе́м ні ваенных, ні палітычных, ні эканамічных пагроз. Беларусь — краіна-міратворац, і калі паглядзець на гістарычныя з'явы мінулага стагоддзя, то няма ніводнай дзяржавы ў свеце, якая б настолькі сур'ёзна пацярпела падчас Вялікай Айчыннай вайны. Беларусь — краіна-партызанка, якая шмат перанесла і зрабіла вялікі ўклад у справу агульнай перамогі савецкага народа над фашыскай Германіяй і яе саюзнікамі. Наша задача — пагаварыць з людзьмі, скіраваць іх на пазітыўную будучыню, але разам з тым мабілізаваць іх і растлумачыць сітуацыю. І ўвогуле сустрача ў калектыве заўжды карысная для ўзаемадзеяння ўлады і выбаршчыкаў, — перакананы Валерый Бельскі.

Народнае апалчэнне — добраахвотнае ваенізаванае фарміраванне, якое камплектуецца з грамадзян, што падлягаюць мабілізацыі, а таксама з тых, чыя гранічны прызыўны ўзрост знаходзіцца ў запасе вышэйша. Гэтыя фарміраваны падпарадкоўваюцца мясцовым выканаўчым органам улады і выконваюць ролю абароны свайго дома і сямі. У адноўленне ад Узброеных Сіл, дзе распараджэнні называюцца «загады», у народным

апалчэнні яны маюць статус «даручэння», які дае камандзір падраздзялення. Гэта, па сутнасці, апошняе звяно ў выбудоўванні сістэмы абароны дзяржавы, акрэсліў сенатар:

— Частка нашай арміі функцыянуе на прафесійнай аснове. Гэта не толькі афіцэрскае састаў, але і салдаты, сержанты і прапаршчыкі, якія заключаюць кантракты. І роля дадзенай часткі нашых Узброеных Сіл — выкананне спецыяльных аперацый на прафесійнай аснове. У краіне створана таксама тэрытарыяльная абарона — узброеныя сілы, прызначэнне якіх — дзейнічаць на пэўных тэрыторыях, то-бок абарона важных аб'ектаў, транспартнай інфраструктуры на мясцовасці, якая ім добра вядомая. Пры гэтым падраздзяленні народнага апалчэння фарміруюцца гэтак жа, як і ваенна-заваены фарміраванні. Прадугледжанае узбраенне добраахвотнікаў, выкананне ім пэўных задач, а таксама абмежаванню па прымяненні зброі, — паясны Валерый Бельскі нюансы новага закона.

Трэба абараняць тое, што ёсць

Адна з прычын ваеннай агрэсіі — жаданне захопу чужых зямель, якое тлумачыцца разнастайнымі гістарычнымі пасылкамі і прынцыпамі этнічных фарміраванняў, а таксама жаданне захаваць сусветную гегемонію ў эканамічнай сферы. У прыватнасці, гэтым абумоўленае супрацьстаянне Амерыкі і Кітая. Аднак адбываецца глабалізацыя і, магчыма, з часам прынцып падзелу народаў і тэрыторый на дзяржавы знікне, хоць да гэтага пройдзе яшчэ не адно стагоддзе, мяркуе спікер:

— Памятаеце мультык «Ну, пакачай!» дзе воўк падымаў штангу, а матылек, які прысеў на яе, пазбавіў яго такой магчымасці?

Расія сёння выступае гэтак жа балансірам эканамічных, ваенных і палітычных сіл у свеце. І ад таго, ці будзе Расія разам з Кітаем або выйдзе з сістэмы сусветнай расстаноўкі сіл, будзе залежыць поспех амерыканскай і захаванні сваёй геапалітычнай ролі. Магчымаць захаваць сваю эканамічную гегемонію ваенным шляхам — асноўная прычына таго, што цяпер адбываецца. Кітай жа валодае выдатнымі тэхналогіямі, якія нічым не супаюць амерыканскім, і кітайцы працуюць над тым, каб першымі трапіць на Марс. А інтэлектуальныя рэсурсы Кітая, падсілкаваны найбуйшымі ў свеце рэсурсамі Расіі, — сур'ёзны канкурэнт для ЗША.

Гаворачы пра рашэнне па народным апалчэнні, Валерый Бельскі заўважыў:

— Спадзяюся, нам гэта ніколі не спатрэбіцца, аднак каб так было, мы не павінны быць лёгкай здабычай для драпежнікаў, якія засялі на нашай граніцы, якім патрэбны нашы зямлі, якіх раздражняе, што мы ідзем не па тым шляху. Кожны нармальны беларус павінен умець валодаць зброяй. Трэба абараняць тое, што ёсць. У любым выпадку мы выйдзем з сітуацыі прыстойна і з перамогай. Спадзяюся, гэта будзе сацыяльна-эканамічная, а не ваенная перамога.

Выкананьня заказчыкі і дадатковыя льготы

З кіраўніком заводу сенатар абмеркаваў эканамічную сітуацыю на прадпрыемстве і адзначыў,

што яна някеспкая — заробак расце. А дырэктар МЗШ Віталь ШЗЛЕГ заўважыў, што ўсе асноўныя ключавыя заказчыкі эфектыўна наці паказчыкаў выканання:

— Па выніках работы за сем месяцаў 2023-га мы выканалі ўсе паказчыкі. Па экстарце лічбы каля 130 %, выкананы паказчыкі па рэнтабельнасці продажы, зніжана матэрыялаёмкасць і ўзровень затрат, выкананы паказчыкі па аб'ёме вытворчасці ў індэксе фізчнага аб'ёму.

Прыкладна 65 % прадукцыі Мінскага заводу шасцераў, дзе вырабляюць інструмент і тэхнічную аснастку, ідзе на ўнутраны рынак краіны, робяць пастаўкі таксама на КАМАЗ, Бранскі, Чабсарскі, Чалыбінскі трактарныя заводы. Тут працуюць тэрмічны, кавальскі і два дапаможныя цэхі па механічнай апрацоўцы: рамонтна-механічны і інструментальны.

— У 2020-м айчыныя прадпрыемствы, сутыкнуўшыся з санкцыямі пры пастаўцы камплектаў, адчулі недахоп шасцераў, што ўваходзіць у склад рэдуктараў, мастоў, каробак, так што партфель заказаў значна павялічыўся, — заўважыў Віталь ЗУБОВІЧ, галоўны тэхналаг МЗШ. — Разам з тым мы самі сутыкнуліся з тым, што нам перасталі пастаўляць абсталяванне. Конкурсы не даходзілі да лагічнага завяршэння. Мы пачалі вывучаць Азіяцкі рэгіён, наведвалі заводы Індыі, Кітая, і такім чынам знайшлі новых партнёраў.

Другі механічны цэх падзелены на два ўчасткі. Адзін — паточная

лінія, дзе вырабляецца прадукцыя для МТЗ, другі — ўчастак дробнасерыйнай вытворчасці, дзе працуюць таксама для лабочных заказчыкаў. Неўзабаве цэх будзе цалкам мадэрнізаваны, каля 250 адзінак абсталявання заменіць новымі. Самы вялікі на заводзе — механічны цэх № 1, які з часам таксама мадэрнізуецца.

92,3 % з 1716 чалавек, якія працуюць на заводзе, уваходзяць у прафсаюз работнікаў «Белпрафмаш». Нядаўна тут прынялі калектыўны дагавор, дзе прапісаны дадатковыя льготы. Падпісана сумеснае з наймальнікам рашэнне па выдзелены штомесячнай дапамогі ў памеры 30 рублёў на краны і харчаванне, расказала Кацярына КОЖАРАВА, вядучы інжынер-тэхналаг аддзела галоўнага тэхналага і па сумяшчальніцтва намеснік старшыні пярвічнай прафсаюзнай арганізацыі заводу:

— Цэлы раздзел у дагаворы прысвечаны дадатковым льготам. Да школы, напрыклад, прадугледжана грашовая дапамога ад 60 да 100 рублёў на сямя ў бяцкоў-адзіночку, шматдзетных і разведзеных. Сёлета перад 1 Верасня запланавана паездка дзяцей работнікаў з бацькамі ў Баранавіцкі заасад «Дыпрыз». Вызначаны таксама тры календарныя дні сацыяльнага адпачынку з захаваннем зарплаты тым, хто ўпершыню лабраўся шлюбам, у каго памёр блізкі сваяк, ганаровым донарам. Маці і бацькам дваіх дзяцей да 16 гадоў у месяц даецца дадатковы сацыяльны дзень з аплатай дзювох трацін трыфр. Дзялі неабходна, выдзяляецца інтэрнат, а тым, хто здымае жыллё, кампенсуецца да паловы яго кошту.

У канцы сустрачы сенатар выказаў спадзяванні, што сярод слухачоў знойдуцца добраахвотнікі, якія пажадаюць уступіць у народнае апалчэнне, і нагадаў, што беларусы — нашчадкі партызан, і нам ёсць што сказаць агрэсарам. Некаторыя работнікі сапраўды пацкаваліся, дзе можна запісацца ў гэтую структуру і што для гэтага трэба будзе рабіць.

Ірэна СІДАРОК, фота аўтара.

СВЯТА Ў РАДЖАЮ ПАД ЗНАКАМ ЗЯЛЁНАГА ЯБЛКА

Шаркаўшчына рытуецца да абласных «Дажынак»

У канцы верасня на Віцебшчыне будзе ўшаноўваць аграрыў на абласным фестывалі-кірмашы працаўнікоў вёскі «Дажынікі». Свята ў паўночным рэгіёне пройдзе маштабна ў два этапы, а галоўнай яго пляцоўкай сёлета будзе гарадскі пасёлак Шаркаўшчына, які ўжо набыў новы выгляд.

Летась кіраўніцтва вобласці аправавала новы фармат фестывалю-кірмашы працаўнікоў вёскі: абласныя «Дажынікі» давалі старт святам ва ўсіх раёнах, а напярэдадні Дня работнікаў сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці перадавікоў жыва ўшаноўвалі ў Віцебску.

Асаблівасць паўночнага рэгіёна заключаецца ў

яго ранніх восеніх халадах, і праводзіць маштабнае абласное свята на свежым паветры нават у канцы верасня — не надта камфортна для ўдзельнікаў і гасцей. Сёлета свята хлебарабаў будзе праходзіць у тым жа фармаце. 29 верасня Шаркаўшчына панчэ ўрачысты марафон. На будаўніцтва і рамонт аб'ектаў у гарадскім пасёлку да «Дажынак» накіравана больш за 64 мільёны рублёў. Паступова выдзяляюцца дадатковыя сродкі для рэалізацыі ўсіх задуманых праектаў.

— Сярод вялікіх — будаўніцтва жылга корпуса на 105 месцаў Аляксандраўскага псіханэўралогічнага інстытута для састарэлых і інвалідаў. Будаўніцтва жылля для маючых патрэбу сем'яў — 40-кватэрнага дома для маладых спецыялістаў, цалкам

аддадзенага пад арэнднае жыллё. Запланавана мадэрнізацыя і капітальны рамонт сярэдняй школы № 1, якая затым набудзе статус школы будучыні. У ёй цалкам будзе праведзены работы як па знадворным, так і ўнутраным рамоне, добраўпарадкаванне з закупкі новага сучаснага абсталявання, — раскажаў старшыня Віцебскага абласнага Савета дэпутатаў Уладзімір ЦЯРЭНЦЬБЕУ.

Яшчэ адным падарункам шаркаўшчанам стане доўгачаканы і вельмі патрэбны фізікультурна-аздраўленчы комплекс. Па словах старшыні Шаркаўшчынскага раённага Савета дэпутатаў Уладзіміра ШПЕЦА, праект будынка ўжо распрацаваны і пайшоў на экспэртыз. Будаўніцтва аб'екта панчэцца восенню і працягнецца налета. ФАК

будзе ўключаць басейн памерам 6 на 12 метраў, новыя залы, у ліку якіх трэнажорная і гульнявая. Раней на месцы, дзе плануецца ўзвесці комплекс, стаяў будынак лазнева-пралянага камбіната. Правялі дэмантаж — і новы аб'ект інфраструктуры гарпасёлка неўзабаве будзе сустракаць сваіх наведвальнікаў.

Таксама ў планах кіраўніцтва раёна — узвядзенне новай аўтазаправачнай станцыі. Па сістэме аховы здароўя ўвага будзе нацэлена на набыццё новага сучаснага медыкаўскага абсталявання, транспарту, рамонт вясковых фельчарска-акушэрскіх пунктаў.

Праблемы, якія заўсёды хваляюць насельніцтва, таксама вырашаюцца аператыўна. Бягучы і капітальны рамонт праводзіцца больш чым у 30 шматкватэрных жылых дамах.

Дарэчы, вонкавы выгляд фасадаў абнаўляецца згодна з канцэпцыяй зялёнага жылка. Штогод кіраўніцтва вобласці пры падрыхтоўцы новага населенага пункта да «Дажынак» імкнецца вылучыць тэрытарыяльны брэнд, абіраючы пад яго колеравыя акцэнтны. Такім на Шаркаўшчыне з'яўляецца зялёны яблык беларускага сорту «Памяць Сікоры», выведзены садаводам-селекцыянерам Іванам Сікорам, які жыў і працаваў у гэтай мясцовасці. Таму жылля дамы цяпер

набываюць бела-шэра-зялёныя адценні.

Адначасова ідзе рамонт вулічна-дарожнай сеткі гарадскога пасёлка і дарог мясцовага значэння, у тым ліку ў аграпрадках. У дадатак да гэтага ўсе арганізацыі працуюць над рамонтам сваіх адміністрацыйных будынкаў і баз. Галоўны сацыяльна-культурны аб'ект гарпасёлка — Дом культуры — таксама нарэшце зазье новым фарбамі.

Аляксандра ГВОЗДЗЕВА.

Фота

«Віцебскіе весті».

ЗВЯЗДА

ЗНАЙСЦІ ДОМ СВАЁЙ МАРЫ

У Семукацкім сельсавеце Магілёўскага раёна бум на нерухомасць за адну базавую

Сімвалічная плата за дом — 37 рублёў на сённяшні дзень, лічы, бонус ад Указа № 116. Закон ствараўся для таго, каб навесці на вёсцы парадак з пустымі дамамі. Спачатку былі складанасці з яго прымяненнем. Але як толькі усё стала на свае месцы, прэсэс пайшоў.

Да старшыні Семукацкага сельсавета Тамары УКРУЖСКАЙ сёння ездзяць па перадавы вопыт. Вельмі спрытна ў яе атрымліваецца знаходзіць для дамоў новых гаспадароў.

— На пачатак года ў рэестры пустых жылых дамоў налічвалася 73 будынкі, — расказвае яна. — На сённяшні дзень прададзены 21 дом, чатыры знесены, яшчэ 16 рыхтуюцца пад знос. З бюджэту пад гэты ўжо выдзелены грошы. Па астатніх працуем у судовым парадку.

Вядома, што нічога само па сабе не робіцца, трэба шукаць гаспадароў, якія гадамі не прыязджаюць на сваю сядзібу, вёсці з імі перапіску, умець дамаўляцца.

— Прасцей, калі дом зарэгістраваны ў Агенцтве па нерухомасці і зямельным кадастры, — расказвае суразмоўніца. — У такім выпадку знайсці ўласніка не праблема. Цяжэй, калі дом вымарачны і ў яго няма ні ўласніка, ні спадчынніка. Але мы знайшлі выйсце і тут. Апытваем суседзяў, мясцовых жыхароў. Дастанкова знайсці аднаго члена сям’і, астатнія потым самі дадуць аб сабе знаць.

Бывае, што спадчыннікі паводзяць сябе вельмі легкадумна і не спяшаюцца ўступаць у правы. Калі на працягу паўгода пасля смерці былога гаспадара дома спадчыннік не ўзаконіўся, прыходзіцца рабіць тое ўжо ў судовым парадку. А гэта дадатковыя выдаткі.

У Семукацкім сельсавеце 29 населеных пунктаў, па 27 з іх пытанне з пустымі хатамі ўжо цалкам вырашана. Самае цікавае, што жадаючыя на безгаспадарную маёмасць хутка знаходзяцца.

Гэтыя дамкі ўжо знайшлі сабе гаспадароў.

Адпаведная інфармацыя размяшчаецца на сайце сельсавета, і яе адсочваюць.

— Мы з задавальненнем дапамагам усім тым, хто да нас звярнуўся, знайсці найбольш падыходзячы варыянт, — расказвае старшыня сельсавета. — Для людзей, у якіх няма асабістага

яны прыгледзелі, ужо забралі. Я ім прапанавала іншы. У дарозе высветлілася, што яны збіраюцца ездзіць сюды з Магілёва аўтобусам. Улічваючы што сям’я вялікая — бацькі і пяцёра дзяцей, паездкі маглі б уляцець ім у капеечку. Я прапанавала разгледзець варыянты з прывязкай да больш

А гэты яшчэ ў пошуку.

транспарту, вельмі моцная прывязка да грамадскага. І мы гэты абавязкова ўлічваем. Вось звярнулася да нас шматдзетная сям’я з Магілёва. Па жаль, той дом, які

таннага чыгуначнага транспарту. Паказала ім адзін дом 1976 года пабудовы, ім спадабаўся.

Вядома, што 37 рублямі (адной базавай) справа не абмя-

жоўваецца. Трэба яшчэ аформіць дом на сябе, а гэта каля 800–850 рублёў. Але такая сума ўносіцца на працягу паўгода — па ходу ўступлення ў правы. А спачатку ўносіць адну базавую — і можна спраўляць наваселле.

— Прыемна, што да нас вельмі часта звяртаецца моладзь да 35 гадоў, — кажа Тамара Укружская. — Для іх 30–40 кіламетраў ад горада да вёскі — не адлегласць. Нядаўна паказвала сям’і домік на берэзе Друці. Ён невялічкі, але жывы і ўтульны ўнутры. Мужчына, калі зайшоў у яго, нават не стрымаў эмоцый: «Няўжо не дарэмна жыў». Вельмі спадабалася хата. Лішчэ адна малая сям’я была ў захапленні ад доміка на ўскрайку вёскі. Ад яго дарога ідзе проста ў лес.

Суразмоўніца кажа, што заўсёды прапануе суіскальнікам нерухомасці зайсці ўнутр дома і ацаніць яго энергетыку. Быў выпадак, калі пакупнік, адчуўшы нейкае трапятанне, спытаўся: «А хто тут жыў?» Яму хата падалася вельмі цёплай і роднай, быццам бы тут прайшло жыццё блізкага яму па духу чалавека.

Попыт на маёмасць у магілёўскай глыбінцы ёсць і ў расіян. Так, жанчына з Архангельскай вобласці купіла спачатку кватэру ў Магілёве, а потым прыгледзла

нерухомасць у Магілёўскім раёне. Яе скарыў маленькі домік з бярэвня. Купляюць сабе дамы і самі сяляне. Прычыны розныя. Камусьці надакучыла жыць у казённай маёмасці, захацелася мець сваё асабістае. Нехта купіла дом побач, напрыклад з бацькамі, каб больш зручна было даглядаць.

— Адзіны недахоп, які ёсць у законе, — адсутнасць выразнай фармулёўкі на конт адказнасці для тых, хто не паспеў прывесці ў адпаведнасць з патрабаваннямі атрыманую за адну базавую велічыню нерухомасць, — адзначае дэпутат. — На тое чалавеку даецца год. Гэта значыць, што на працягу дадзенага перыяду фасад дома павінен набыць прыстойны выгляд. Як і тэрыторыя вакол яго.

Тамара Укружская прызначае, што ў выпадку, калі шчаслівы ўладальнік доміка ў глыбінцы не спраўляецца са сваімі абавязкамі, няшмат, але яны ёсць. Прыходзіцца ўвесь час іх штурхаць у плечы, нагадваць, што дом можа вярнуцца ў рэестр пустых. Але прасцей было б уздзеянне, калі б такі момант быў прапісаны ў законе.

Нэлі ЗІГУЛЯ.
Фота з архіва Семукацкага сельсавета.

КРЭАТЫВІЦЬ ТАЛАКОЙ

(Заканчэнне. Пачатак на 7-й стар.)

На месцы выкарчаванага хмызняку каля сажалкі вяскоўцы залажылі фруктовы сад, пабудавалі альтанку, устанавілі лаўкі. Цалкам змяніў свой вонкавы выгляд і сам вадаём. Яго ачысцілі, паглыбілі, зарыбілі.

— Практычна кожны жыхар вёскі паўдзельнічаў у добраўпарадкаванні зоны адпачынку, якую мы назвалі, як і саму сажалку — «Сізоўка». Неацэнную дапамогу нам таксама аказалі прадпрыемствы і арганізацыі раёна, сель-

гаспрадпрыемства «Завідаўскае», — адзначыла старшыня **Ленінскага сельвыканкама Добрушкага раёна Тамара БУЙКЕВІЧ.**

На рэалізацыю згаданай ініцыятывы ў межах абласнога конкурсу было выдзелена шэсць тысяч рублёў, 1700 рублёў сабралі самі жыхары.

Шанаваць, што зроблена

Увогуле ў Добрушскім раёне на працягу года рэалізавана 16 грамадзянскіх ініцыятыў. У асноўным яны датычацца добраўпарадкавання сацыяльна важных тэрыторый у населеных пунктах.

Як нагадала старшыня **Гомельскага абласнога Савета дэпутатаў Кацярына ЗЕНКЕВІЧ**, падчас першага конкурсу грамадзянскіх ініцыятыў, які прайшоў летась у рэгіёне, у цэлым было заяўлена 68 праектаў, абраныя найлепшымі і рэалізаваныя 17 з іх.

— Галоўная задача семінара з удзелам дэпутатаў — прааналізаваць рэзервы, якія ёсць у рабоце па рэалізацыі грамадзянскіх ініцыятыў, — звярнула ўвагу лідар дэпутатскага корпусу Гомельшчыны. — Маё вялікае перакананне: самае галоўнае ў рэалізацыі любой ініцыятывы — гэта не фінансы, а сама ідэя. Яна, як правіла, зараджаецца на месцы — у пасёлку, вёсцы, на тэрыто-

ры сельсавета ці раёна. Гэтыя ідэі зыходзяць ад нашых людзей. Вядома, фінансавая дапамога адыгрывае немалаважную ролю. Пры гэтым важна, каб частка сродкаў на ўвасабленне ў жыццё ідэі накіроўвалася і самімі жыхарамі. Людзі шануюць тое, што было створана іх рукамі.

Як нагадала Кацярына Зенкевіч, сёння, безумоўна, ёсць запыт у жыхароў населеных пунктаў на ажыццяўленне грамадзянскіх ініцыятыў. Такая дзейнасць цяпер будзе адлюстравана ў заканадаўчых нормах. Так, сёння на абласным узроўні праводзіцца работа па зацвярджэнні заканадаўчых дакументаў, якія дазваляць у далейшым працаваць над рэалізацыяй праектаў.

— Перакананая, што конкурсы грамадзянскіх ініцыятыў павінны праводзіцца не толькі на абласным, але і на раённым узроўнях. Для заахоўвання людзей і далейшай папулярнасці падобнай работы органы мясцовай улады, дэпутаткі корпус павінны актыўна выкарыстоўваць сучасныя тэхналогіі інфармавання і падтрымкі зваротнай сувязі, месенджары і сацыяльныя сеткі, — звярнула ўвагу старшыня Гомельскага абласнога Савета дэпутатаў.

Наталля КАПРЫЛЕНКА,
фота аўтара.

«ГАЛОЎНАЯ НАША СЛАВУТАСЦЬ — ЦАРКВА»

Як жыве вёска Чаравачыцы, якую 80 гадоў таму спалілі акупанты

У лістападзе споўніцца 80 гадоў трагедыі вёскі Чаравачыцы. Партызаны адзначалі гадавіну Кастрычніка узрываю варожага эшалона. А Чаравачыцы аказаліся найбліжэйшым ад чыгункі населеным пунктам, і злосьць фашыстаў абрынулася на галовы ні ў чым не павінных людзей. Многім тады ўдалося выратавацца, уцячы, а 56 жыхароў вёскі былі забітыя, 18 сядзіб з усёй маёмасцю згарэла. У Чаравачыцах яшчэ жыве сведка падзей ваеннага часу.

Дзіця вайны, ветэран калгаснай працы

Анатоль Сцяпанавіч ХАМІЧУК-ВАЛАСЮК сёлета пайшоў 92-і год. Калі пачалася вайна, яму было дзевяць. Мужчына добра памятае дзень, калі ў вёсцы з'явіліся немцы:

— 22 чэрвеня з ночы пачалі бамбіць, было чуваць выбухі, а недзе перад абедам яны з'явіліся ў нас у садзе. Было, вядома, страшна. Яны гаварылі паміж сабой на незразумелай мове. З намі, дзецьмі, праўда, спрабавалі жартаваць, гаварылі, напрыклад: «Москва, капут». Гэта былі салдаты рэгулярнай арміі. Яны жылі ў нас некалькі дзён, а потым раптам падняліся і з'ехалі па трывозе, забыліся нават некаторыя рэчкі. Так мне дастаўся бінокль, у які я назіраў за небам, бачыў, якія самалёты ляцяць. Калі з чырвонай зоркай — значыць, нашы, калі з чорным крыжам — значыць, ямяецкія. Не раз бачыў паветраныя баі, як падалі нашы самалёты.

У 1942 годзе ў акрузе з'явіліся партызаны, тады немцы сталі ўсмяляць душыць мясцовае насельніцтва. Гэта ўжо былі карнікі, спецыяльныя падраздзяленні... У той дзень мы спа-

Анатоль ХАМІЧУК-ВАЛАСЮК.

лі дома: бацькі, мае дзве сястры і я. Не ведаю, чаму, потым казалі, лёс зліваўся над сям'ёй, але я прачнуўся ў тры гадзіны ночы і ўбачыў праз акно агонь. Гарэлі суседнія хаты. Разбудзіў усіх, мы выскачылі на двор, нават карову паспелі выпусціць з хлява. Наўкола — жах: хаты гараць, страляюць, а стрэлі з саломы — дастаткова запальнай куляй трапіць у дах, як хата пачынала гарэць... Людзі бегучы, па іх страляюць. Па нас таксама стралялі, але не трапілі ў цемры, а сям'ю суседзяў забілі ўсю: мужа з жонкай, чацвярых дзяцей, старую маці. Мы з'ехалі ў Жабінкаўскі раён, доўгі час жылі ў чужых. Нагавараліся, адным словам, — падсумоўвае пажылы чалавек.

Анатоль Сцяпанавіч расказвае, як пасля вызвалення жывы вярталіся ў вёску, будавалі, як магі, хаціны, наладжвалі жыццё. Пасля вайны жылі бедна, згадаў, як хадзіў у падрыхі штанах, бо не было за што справіць абнову. Потым ужо, калі стаў калгас, пакрысе пачало паляпшацца жыццё.

Спачатку ён працаваў паляводам, хадзіў у брыгаду. Памятае, як ездзілі падводай у Баранавічы па шыфер. Гаспадарцы патрэбны быў будаўнічы матэрыял. А іншага транспарту, акрамя каня з возам, не было. Вось і выправіліся восем падводаў, тры дні ехалі. А сена нарыхтоўваць для калгаснага статка ездзілі, напрыклад, за дваццаць кіламетраў. Спрытнага, талкавага працаўніка паляводчай брыгады спачатку накіравалі на курсы трактарыстаў, а потым вывучыўся на вадзіцеля. Трыццаць гадоў у жніво працаваў камбайнерам.

Царква, мемарыяльная дошка.

— Такія ўмовы і такія ўраджаі, як цяпер, нам і не сніліся, — гаворыць ветэран працы. — Калі мы збіралі 700 кілаграмаў збожжа з гектара, гэта быў добры вынік. А цяпер па тэлевізары чую, з гектара збіраюць па тры-чатыры тоны.

Машыны якія цяпер, зарплаты ў механізатараў якія! А я памятаю, як у першыя калгасныя гады разам з 200 грамамі збожжа за працадзень я атрымаў у канцы года 18 рублёў. Купіў тады сабе новую ватуюку.

Некаторы час я працаваў на камбайне і грузавіку адначасова. Ехаў на поле машынай, потым сяду на камбайн, змалачу бункер ці два, памочнік кіруе камбайнам, я падводжу машыну, ссылаю збожжа і адвожу на ток. Вось тат працавалі, быў час, — працягвае ўспаміны калгасны ветэран.

У свой час Анатоль ажаніўся, выгадалі з жонкай дваіх дзяцей. Трымалі вялікую гаспадарку, дзве каровы, свінні, птаства. Як перадавіку вытворчасці калгас выдзелілі так званы фінскі домік. Па яго аж у Маскву ездзілі. Прывезлі зборна-шчытавую канструкцыю, тут склапілі амаль за дзень. Тады шмат такіх дамоў было, іх мог дазволіць сабе толькі заможны калгас.

Цяпер Анатоль Сцяпанавіч жыве ў тым жа доме з сям'ёй дачкі Святланы. Па стане здароўя ён мае патрэбу ў пастаянным доглядзе, з-за чаго Святлана не даваўся пакінуць работу. «Да 86 гадоў за рулём сядзеў, маіх дачок у школу адвозіў, са школы сустракаў. Без працы ніколі не быў да той пары, пакуль хвароба не ўсаджыла ў інваліднае крэсла», — гаворыць Святлана Анатольеўна.

Чаго шкада з ранейшага жыцця?

У такім жа фінскім доме жывуць паважныя пенсіянеры, вясковыя актывісты Ізбіцкія. Яўгенія Пятроўна і Рыгор Мікалаевіч, хоць нарадзіліся ў суседніх Агародніках дзв'ю літвінках, жывуць тут паўвека, так што лічаць сябе карэннымі жыхарамі.

— Наша галоўная слаўтасць — гэта наша царква, — гаворыць Яўгенія Пятроўна. — Мы з задавальненнем дапамагем на царкоўным падворку, упрыгожваем, прыбіраем. Гэтая царква новая, ёй прыкладна 30 гадоў. А старая згарэла ў 1973 годзе пры загадкавых абставінах. Усе ведалі пра падпал, але так і не дазналіся, хто вінаваты. Была таксама версія, што храм стаў ахвярай палітыкі дзяржаўнага атэізму.

...Толькі ў 90-я спахаліліся, што трэба не шукаць вінаватых, а выпраўляць памылкі, будаваць новую царкву. Пабудавалі, і вось ужо тры дзесяцігоддзі кожную нядзелю ідзе служба, на кожнае свята ў храме збіраецца многа народу. Ці ж не нагода для радасці? У Батчах, напрыклад, царквы няма, а ў нас ёсць.

— Цяпер мы на пенсіі, — расказваюць, дапаўняючы адно аднаго сужэнцы Ізбіцкія. — Усё жыццё працавалі ў калгасе,

мелі сваю гаспадарку, з якой упраўляліся пасля работы, часам да цямя. Але жылі з аптымізмам, не заўважалі стомы. Ведаецца, чаго больш за ўсё мне шкада з ранейшага жыцця? — гаворыць гаспадыня. — Уземамапамогі, сяброўства, добразычлівасці. Жылі бедна, але разам адзначалі святы, слявалі, дапамагалі адно аднаму. Нават бульбу капаць збіраліся талкой. Сыходзіліся суседзі, сваякі: за дзень выкапалі, селі і паслявалі. Альбо, памятаю, даяркі ідуць кароў даіць да рэчкі, згадаюць: сёння свята, назад ідуць — ужо пяць. Куды дзлася тая добразычлівасць, весялосьць, я не ведаю, не знаходжу для сябе адказу.

Сёння нават пры жывых-здоровых дзецях, здараецца, старыя маці жывуць недагледжаныя, да іх рэдка прыязджаюць, не дапамагаюць. Хіба гэта нармальна? Каб усе так глядзелі сваіх бацькоў, як Света глядзіць нашага суседа Сцяпанавіча (Хамічука-Валасюка. — **Аўт.**), то было б добра. Думаю, што маладзейшаму пакаленню трэба ўсё ж больш крытычна да сябе ставіцца, а не толькі патрабаваць. Больш трэба добразычлівасці, увагі адно да аднаго.

Сацкультбыт

— У Чаравачыцах зарэгістравана 35 чалавек, пастаянна пражывае каля двух дзясяткаў, большая частка — пенсіянеры, — расказвае старшыня **Батчынскага сельскага Савета Святлана ГАНГАЛА**.

— Гандлёвае абслугоўванне наладжана добра, тры разы на тыдзень прыходзіць аўтакрама. Гэта сапраўдная крама на колах, новы яе ўзор: пакупнікі заходзяць унутр фургона і могуць выбраць тавар. Асартымент даволі вялікі, а па з'яўках прывозяць любыя прадукты. Яшчэ два разы прыходзіць гандлёвая машына індывідуальнага прадпрыемства. Прыватныя прадаўцы

вельмі ўважлівыя да пакупнікоў. Бывалі выпадкі, калі ў апошняй з вёсак не хопала хлеба, дык яны вярталіся на хлебазавод і падвозілі прадукты. Такім чынам, пляч дзён на тыдзень у вёсцы выдзецца гандаль.

Медыцынскае абслугоўванне ажыццяўляе Батчынскі ФАП. З гэтага года вёску наведвае перасоўны медыцынскі комплекс. Урач праводзіць абследаванне, выдзецца забар матэрыялу для аналізу, прыводзяць ЭКГ. Людзі задаволе-

Яўгенія і Рыгор ІЗБІЦКІЯ.

ны магчыма сцю пабываць на прыёме мабільнага доктара. Пошта таксама мабільная, паштовыя паслугі вяскоўцы атрымліваюць свечасова.

Да 80-годдзя трагедыі вёскі Чаравачыцы рыхтуем жалобнае мерапрыемства. Будуць задзейнічаны школа, Дом культуры. Прыняць удзел выказалі намер работнікі пракураторы, прадстаўнікі грамадскіх арганізацый. Усе разам прыйдем да памятнага знака, аддадзім даніну павагі і памяці землякам — ахвярам вайны.

Святлана ЯСКЕВІЧ,
фота аўтара.

Кобрынскі раён.

**МЯСЦОВАЕ
САМАКІРАВАННЕ**

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ № 15
ад 17 лютага 2009 года выдана

Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Заснавальнікі: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда»

Дырэктар — галоўны рэдактар
КАРЛЮКЕВІЧ
Аляксандр Мікалаевіч.

www.zviazda.by

e-mail: info@zviazda.by

(для зваротаў):
zvarot@zviazda.by

АДРАС РЭДАКЦЫІ:

220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10а.

КАНТАКТНЫ ТЭЛЕФОН 311 17 35;

e-mail: info@zviazda.by

Газета адрэкавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 03.04.2009. 220013, г. Мінск, прасп. Незалежнасці, 79/1.

Тыраж 10.431.

Нумар падпісаны ў 19.30
22 жніўня 2023 года.

«Школьныя» хваробы

Як скончыць 11 класаў без шкоды для здароўя?

ДЗІЦЯЧЫЯ хваробы, як вядома, дабастраюцца, калі пачынаецца школьная пара. Гэта нагрукі, стрэсы, змены ў звыклым рэжыме дня, асабліва ў першакласнікаў. Каб школьныя заняткі прыносілі толькі радасць, задача бацькоў — забяспечыць камфортныя і, галоўнае, бяспечныя ўмовы для паспяховага навучання. Бо кожны вучань трапляе ў вызначаную зону рызыкі па так званых «школьных» хваробах.

— Гэта адхіленні ў здароўі дзяцей школьнага ўзросту, справакаваныя адукацыйнай перагружай, парушэннем умоў навучальнага працэсу, рэжыму харчавання і стрэсам. Самыя распаўсюджаныя хваробы вучняў — расстройствы зроку, скрыўленне пазваночніка, гастрый і неўроз, — кажа ўрач-гігіеніст Мінскага абласнога цэнтру гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя Кацярына АЗАРАВА.

Звесці да мінімуму рызыку ўзнікнення такіх хвароб дапамогуць наступныя парады.

Каб не дапусціць блізарукасці

- Забяспечце дзіцяці працоўнае месца для падрыхтоўкі дамашняга задання, чытання і пісьма пажадана з натуральным асвятленнем і святлом, якое падае злева.
- Сфарміруюце аптымальны рэжым дня, дзе ёсць час для працы і адпачынку: дзіцяці неабходны свежае паветра, заняткі спортам, гульні, правільнае харчаванне, дастатковы сон па ўзросце.
- Праз кожныя 30—40 хвілін зрокавай нагрукі прывучыце дзіця рабіць гімнастыку для вачэй па 10—15 хвілін.
- Сістэматычна правярайце зрок у акуліста і выконвайце яго парады. Калі дзіцяці прызначаны акуляр, купіце іх і прывучыце яго імі карыстацца.
- Часцей за ўсё зрок дзіцяці падвяргаецца перагрузцы пры «зносінках» з камп'ютарна і асабліва з гаджэтамі. Нават непрацяглае сядзенне перад маніторам і гульні ў тэлефоне выклікае ў многіх дзяцей школьнага ўзросту як агульную, так і зрокую стомленасць, што ў некаторых выпадках можа прывесці да развіцця блізарукасці.

Зберагчы зрок пры рабоце на камп'ютары можна, калі выконваць правілы:

1. Правільная адлегласць да манітора павінна быць не меншай за 0,5 м, пажадана размяшчаць яго на ўзроўні вачэй.
2. Перыядычна пераводзіць погляд на аддалены аб'ект, міргаць кожныя 3—5 секунд.
3. Праз кожныя 20 хвілін рабіць 2-3-хвілінныя перапынкі і прыводзіць гімнастыку для вачэй.
4. Абмежаваць знаходжанне дзіцяці каля камп'ютара.

Што трэба для рацыянальнага харчавання?

- Праблемы са страўнікам, гастрыйты — адны з самых распаўсюджаных захворванняў у школьнікаў, нагадвае Кацярына Азарова. Каб іх пазбегнуць, варта прытрымлівацца наступных парад.
- Колькасць калорый, якія паступаюць з ежай, павінна адпавядаць энергасатратам дзіцяці.
  - Рацыён харчавання школьніка павінен быць збалансаваным і разнастайным па ўсіх заменных і неаменных харчовых элементах (бялкі, тлушчы, вугляводы, вітаміны і мікраэлемэнты).
  - Дзецям лепш за ўсё двацьце рыбу, яйкі і малочныя прадукты — менавіта іх бялкі найлепшым чынам засвойваюцца. Не забывайце аб раслінных бялках, якія ўтрымліваюцца ў бабовых: гарох, бабы, фасолы.
  - Забяспечце школьніку аптымальны рэжым харчавання (пажадана пяць разоў

на дзень: сніданак, абед, вячэра і два перакусы).

- Лепш, калі ежа ў асноўныя прыёмы будзе свежапрыгатаванай (салаты са свежай і варанай агародніны з нерафініраваным маслам, мяса, рыба, птушка пажадана ў адварным, тушаным, запечаным выглядзе).
  - Улічвайце індывідуальныя асаблівасці дзіцяці (узрост) і наяўнасць адхіленняў у стане здароўя.
- Старайцеся звесці да мінімуму кансерваваныя прадукты, паўфабрыкаты, «снікерсы», газіроўку — няхай ежа дзіцяці будзе свежапрыгатаванай, разнастайнай, здаровай і бяспечнай.

Трымайце спіну роўна!

Доўгае нерухомае сядзенне за партай, нязручныя школьныя сумкі, слабы мышачны гарэст выклікаюць у дзіцяці праблемы з паставай. Для прафілактыкі гэтых змен навучыце дзіця правільна трымаць спіну: лапаткі не тыраць, жывот уцягнуць, погляд перад сабой. Цяжкія школьныя сумкі нельга насіць на адным плячы. Ідэальны варыянт для школы — заплечнік (ранец) з артапедычнай спінкай або чамаданчык на колцах з ручкай, якая высоўваецца.

Рэкамендуецца:

- не класці нагу на нагу;
- падчас пісьма не нахіляцца да правай рукі і імкнуча трымаць спіну роўна;
- вышыня стала і крэсла павінны адпавядаць росту дзіцяці;
- пасцель павінна быць паўцвёрдай, падшка невялікай і адносна плоскай, класці яе варта толькі пад галаву, але не пад плечы;
- няхай дзіця часцей ляжыць на жываце, у такой позе пазваночнік «адпачывае»;
- усім дзецям карысна займацца плаваннем, асабліва тым, у каго ёсць парушэнне паставы.

Каб не было выгарання...

- У пераважнай большасці дзіцяці ў школьны перыяд выяўляюцца відавочныя або схаваныя неўрозы. Бацькі павінны своечасова звярнуць увагу на сігналы, якія ўзмацнена падае арганізм дзіцяці, знясілены школьнай нагрукай.
- Сімптомы перагрузкі**
- Дзіця стала імкліва худзець. Яго арганізму трэба больш адпачынку і правільна

арганізаванае харчаванне. Кантралюйце вагу школьніка не радзей чым раз на месяц.

- У дзіцяці стабільна дрэнны настрой і прыкметы дэпрэсіі: павышаная стомленасць, слабасць, страта цікавасці да тых заняткаў, якія раней выклікалі жывы ўдзел.
- Пагоршыўся апетыт. Дзіця катэгарычна ігнаруе раней любімыя стравы.
- У яго з'явіліся дрэнныя звычкі. Напрыклад, нованабытая манера ўвесць час грызці пазногці — відавочная прыкмета стрэсавога стану. Скрыгат зубамі ў сне, начныя кашмары, сніжкі пад вачыма, перасмыкванне паўка, лёгкае заіканне адносім да той жа катэгорыі.

• Катэгарычна сапсаваліся паводзіны дзіцяці на ўроках. Яно дрэнна слухае настаўніка, задзірае аднакласнікаў, недарэчна адказвае на пытанні ці, наадварот, не працягла ніякай цікавасці да заняткаў, мяляе і безыніцыятнае.

• Важны паказчык здароўя дзіцяці — артэрыяльны ціск. Нармальным ціскам для дарослага чалавека лічыцца 120x80. Для дзіцяці гэтыя паказчыкі ніжэйшыя. Верхні ціск дзіцяці ў норме — 100-80. Калі верхні паказчык артэрыяльнага ціску школьніка да 14 гадоў большы «ўсяго» на 5 адзінак і складае 115 мм рт. арт., гэта можа быць сур'ёзным сігналам школьнай перагрузкі.

— Каб зберагчы дзіця ад неўрозаў, неабходна ўвайсці ў яго становішча і рэальна ацаніць і па магчымасці зменшыць фізічную і эмацыянальную нагрукі, магчыма, цаной адмовы ад дадатковых заняткаў і спартыўных секцый. Можа, яму трэба больш часу на адпачынак і аднаўленне сіл. Ваша прамая задача — забяспечыць прыемную і спакойную атмасферу, у якой ваш вучань змог бы адчуць сябе ў бяспецы і забыцца пра ўсе дробныя няўдачы і непрыемнасці. Пагаварыце з ім, прапануйце сваю дапамогу. Тымам гэта важна, хаця яны і не заўсёды гавораць пра гэта, — раіць Кацярына Азарова.

З пачаткам навучальнага года звярненне ўвагу на змены ў фізічным і эмацыянальным стане свайго дзіцяці. Дзіцячы арганізм развіваецца імкліва, таму, ледзь замацаваўшыся ў ім, хваробы хутка прагрэсуюць. Калі вас насцярожваюць некаторыя сімптомы, абавязкова пакажыце дзіця доктару.

Ці дапамагаюць артапедычныя вусцілкі ўмацаваць здароўе?

Навошта патрэбны артапедычныя вусцілкі? Дзе іх купіць і як насіць? Ці ўсім паказаны такія вусцілкі і пры якіх дыягназах яны прызначаюцца часцей за ўсё?

Плюсы і мінусы аптэчных вусцілак

Разнастайнасць відаў уставак у абутку, якія мы ва ўжытку завяём артапедычнымі вусцілкамі, вялікая. І пра кожны тып у інструкцыях для карыстальніка гаворыцца, што яго ідэальна падыходзіць «для падтрымкі ступні, палігнэна дыскамфорту, зніжэння ціску, болю, дысбалансу і іншых сімптомаў, выкліканых дэфармацыямі ступні і галенкастуннёвага сустава». Але калі так, то як іх выбіраць? Па цане? Вытворцы? Наяўна паталогіі?

Па-першае, вылучым дзве галоўныя катэгорыі: вусцілкі, якія можна набыць у аптэцы, без рэцэпта ўрача, і вусцілкі (ці, як іх называюць па-навуковаму, артэзы ступні), прызначаныя і пада-

браныя доктарам і вырабленыя па індывідуальнай замове. Плюс гатовыя вусцілак відавочныя. Яны адносна танныя, і купіць іх лёгка. Але ёсць і мінусы — такія вырабы ліквідуюць толькі невялікі дыскамфорт, аказваюць мінімальны эффект разгрузкі ступні. Індывідуальныя ж артапедычныя вусцілкі прызначаюцца доктарам пасля агляду і дыягностыкі, фарміруюцца з улікам структуры і функцый ступні пэўнага пацыента.

Мяккія, цвёрдыя, поўнаразмерныя

Гатовыя артапедычныя вусцілкі адрозніваюцца па канструкцыі: каркасныя і бескаркасныя. Мабыць, раней адрозненні былі больш заўважныя. Каркасныя мадэлі мелі цвёрдую аснову (пластык, карбон, смала, сталь і інш.). Задача такіх вусцілак была структуральна падтрымка зводу, асабліва пры рэабілітацыі пасля траўмаў і хірургічнага ўмяшання. Але ступня — не статыч-

ная структура, і такая «падпорка» зводу парушае яе натуральныя рухі пры апоры, перакае і адштурхванні, што пагаршае наўныя функцыянальныя паталогіі. І таму ў сучасных каркасных вусцілках выкарыстоўваюцца больш эластычныя матэрыялы.

Бескаркасныя вусцілкі робяць з мяккага матэрыялу. У сваёй канструкцыі яны маюць рэзбы жорсткасці, што дазваляе ім трымаць форму, валодаюць ядрэннымі амартызацыйнымі ўласцівасцямі і могуць прызначацца пацыентам з захворваннямі і дэфармацыямі ступняў, а таксама людзям з павышанай фізічнай актыўнасцю (напрыклад, спартсменам) або празмернай нагрукай на ступні. Такія вусцілкі робяць хадку камфортнай, прымяняюцца пры плоскоступнёвасці, пры болях у нагах, дэфармацыі пальцаў, захворваннях суставаў і пазваночніка, пры артрытах, артрозах, цукровым дыябеце, варыкозе, а таксама рэкамендуецца пры цяжарнасці.

Падабраць пару

Пры выбары вусцілак урач будзе абавязана на вынікі дыягностыкі і антрапаметрычных даных пацыента: рост, вага, узровень і асаблівасці паўсядзённай фізічнай актыўнасці. Да ўвагі бярыце не толькі памер нагі, але і тып упадабанага абутку: ёсць мадэлі, якія падыходзяць для абутку з шырокім пярэднім аддзелам, а ёсць і тыя, што выдатна падыходзяць для мадэль-

нага абутку. Самае галоўнае — перад тым, як купіць гатовыя вусцілкі, раім звярнуцца па кансультацыю да спецыяліста: шматлікім пацыентам падыходзяць серыйныя мадэлі, калі мэта — зняць празмерную нагрукі, але пры наяўнасці дэфармацыі ступні для аптымальнага тэрапеўтычнага эфекту часта патрэбныя менавіта індывідуальныя артэзы ступні, вырабленыя з улікам анатамічных асаблівасцяў канкрэтнага чалавека.

Індпашыў

Пры выяўленых дэфармацыях ступняў і пашкоджанні суставаў урач прызначае індывідуальныя артэзы ступні — вусцілкі, вырабленыя па індывідуальнай замове. Зрэшты, такія канструкцыі будуць выдатнай прафілактыкай хвароб ступняў для кожнага чалавека: яны максімальна карысныя пры любых дэфармацыях ступняў, нармалізуюць рухальныя функцыі і работу мышц ўсяго цела, дазваляючы хадзіць без болю і стомленасці.

«ПОРТКІ ДОўГА ПРАЦІРАЎ ПЕЦЯ ў КАБІНЕЦЕ...»

Заўважалі, не, — паветра ў жніўні вельмі адметнае: пахне прафуканым летам.

Зрэшты, яно вось такое, як сведчыць пошта «Звязды», не ва ўсіх. «Хапіла сёлета клопотаў: то халады, то спёка, то месяц без дажджу, а ў мяне пад вокнамі кветкі, гарод, — піша спадарыня Валянціна Гудачкова з Жыткавіч. — Палівала ўсё вадой з калодзежа, змагалася з пустазеллем — старалася дагледзець, вырашціць, каб потым спарадкаваць... А па вечарах дазваляла сабе адпачыць на пару са «Звяздой», пачытаць, дзе што робіцца, як людзі жывуць. І пра конкурс не забывалася. Часам, бывала, не сплю, аб нечым думаю, а потым сама ў сябе папытаюся: «А што гэта я час марную? Магу ж на здымак паглядзець — яшчэ адзін падпіс прыдумаць».

Трэба сказаць, што Валянціна Апанасюне (і, на шчасце, не толькі ёй) тое добра ўдаецца. Чытайма!

Ад каго ўжэ Янка?
Мо пагналі ад каханкі?
Даўся некаму ў знакі?
Порткі знішчылі сабакі?
...З таго ялку-пераляку
Прэ ў кабінку небарака.

Апошнім часам і на паверхні, што называецца, яшчэ адна прычына, здольная загнаць немаведама куды. Ну згадзіцца, калі чалавеку холадна, — ён глядзіць, каб нешта апрануць, калі гарача... Правільна: цудоўна разумее, чаму жанчыны ў Афрыцы носяць толькі пацёркі.

У нас трохі іншы клімат, але ж... Парада ад сужэнцаў Астроўскіх з Мінска:

Ну і жывіць гэтым летам:
Спёчна так —
не бачыш свету!
Ледзь не пекла
ў нас пад небама,
А рабіць жа неак трэба?!..
Выйсце тут адно, без слоў:
Раздзявайся да трусой!

І тады, дай бог — у ваду:
у рэчку, у басейн, пад душ...
Ці якраз наадварот, як лічыць спадарыня Гудачкова:

Так дастане часам
спёка, —
Што й да смерці недалёка!
...Шчасце —
калі новы трактар
І там спраўні вентылятар:
Сцёпа — куляй да кабінкі!
Не жыццё ў ёй — маліна.

Часам і спраўды — пару крокаў да шчасця.

«Помню, як пасля развалу Саюза ў нашу Беларусь паваліла тэхніка замежных вытворцаў: амерыканскія камбайны, нямецкія і шведскія грузавікі, легкавікі, — піша спадар Валерыў Гаўрыш з Чавусяў. — Навы

кіроўчы наперабой хвалілі іх, казалі, што працаваць — адно задавальненне! І сярод галоўных плюсоў адзначалі камфортную тэмпературу ў кабінах. Летам яна трымалася за кошт кандыцыянераў, зімой — каларыфераў. Прайшло нейкіх 30 гадоў і...

На айчынных трактарах
Ёсць усё ўмоўна,
Едзь, кіруй

(хоць у трусах)

Як не безгаловы!
Такіх, хочацца верыць, ня-
мя сярод нашых кіроўцаў ды
механізатараў. А вось гэты, са здымка, паводле спадарыні Віктара Сабалеўскага з Узды, дык і наогул — ледзь не герой:

Позна легчы,
рана устаць —
Гэта пра Антося:
Дзядзька любіць
працаваць —
Змалку прывыклае...
Дранік з ёсці не паспеў,
І адзенне потым:
Да калалкі паляцеў:
Дайце мне работу!

Зрэшты, прычынай аголенасці можа быць не толькі працавітасць, але і банальная спешка. На думку спадарыні Гудачковай, механізатар са здымка прыслухаўся да парады медыкаў: у спёку — больш піць і...

Чаркаваў Антося
са сватама,

Потым
спаў сабе з прыхрапам...
Прабудзіўся —

познім ранкам,
Добра —
трактар побач з ганкам.
Няма часу адзявацца:
Трэба ў полі паказацца.

Амаль такую ж высокую робіць спадар Мікалай Кармароўскі з Оршы:

Калі парушыў свой рэжым,
Дык паспяшайся, братка:
Кулём на трактар!..
Хоць у чым —
Паспей на разнарадку!

Бо інакш...
Актуальны анекдот: спёка
дала зразумець, што ў пекле
я не выжыву. Значыць, трэба
неяк мяняцца, спяшацца ра-
біць добра. Адкуль, паводле
спадарыні Любові Чыгрынавай з Мінска:

Фермер тэхніку прыдбаў
Дык цяпер не да забаву:
То касьба,
То зноў пасеў...
Нават порткі не надзеў.

А ўсё там, што:
Ясь капаў рыдлёўкай
змалку,
Йшоў за плугам —
за канём.

А прыдбаў
бульбакапалку —
Стаў у вёсцы каралём!
Прасяць людзі —
і з паклонам:

— Колькі градак —
разгані!

Хоць і горкі пот,
салёны,
Ясь не скардзіцца — ані.

Так пра героя здымка піша спадар Віктар Сабалеўскі. Ад яго ж радкі:

Робу шылі ўсім,
з бавоўны:
Байку ды камбінезон...
Ясь прыбраўся і ўмоант
Да ўсіх падобны ён!..
Хіба дома, па прыездзе
(Прызнаваўся неяк сам),
Пазнаюць яго суседзі
І па «педалах» ды трусах.

Гэта пра іх (можна яшчэ
раз глянуць на здымак) такія
трапныя радкі ад спадарыні
Любові Чыгрынавай:

Шчыры дзякуй вам,
кітайцы,
Што абудзі нас у сланцы.
Беларус цяпер у сланцах
І на трактар, і на танцы.

Бо гэта, напэўна, зручна?
Як і абеды ў полі, а то ж неяк
(паводле спадарыні Мікалая
Камароўскага):

Пакуль дома Ясь абедаў —
Ад адзення — ані следу.
Скрала нейкая галота!
Але ж дзядзька
без маркоты:

Хай сабе і у трусах,
Ён працуе на палях.

Жыццё ёсць жыццё: нех-
та выбірае кабінку, нехта...
Порткі доўга праціраў
Пеця ў кабінцеце,

Ён канторай кіраваў
У курортным месце:
Вочкі бачылі, што ўзяць,
Ручкі заграбалі...
Мог бы і далей

працаваць,
Ды пад с... далі.

Што (згадзіцца са спада-
рынй Войцкі з Гродна) цал-
кам лагічна. Бо, перафразую-
чы, нас выбіраюць, і мы свае
шляхі, як быццам, таксама:

Шукае рыба, дзе глыбей,
А чалавеч —
дзе цяплей:

На МАЗе у лідейку
Устроіўся Андрэйка,
Малодшы брат Змітрок —
На цёплы трактарок...
Не падумаўшы, Абрам,
Склад халадных

выбраў сам.

«Напісаў так, потым пе-
рачытаў і падумаў, ці не па-
тэхае тут сенафобіяй? Не
і яшчэ раз не», — заяўляе
спадар Мікалай Старых з
Гомеля і дадае, што пава-
жае іншыя народы, ведае іх
адметныя рысы і ўпэўнены,
што да ўсяго і ўсіх трэба ста-
віцца з разуменнем і з гума-
рам.

З жыцця бландзінак: «Лю-
ся, глянь, якая тэмпература
на вуліцы!». — «Нармальна:
36,6». — «Значыць, сёння
зноў спаць з адчыненым
акном... Вельмі боюся, каб
нішто не залез, бо жыву на
першым паверсе па адрасе
бульвар Перамогі, дом 12,
другі пад'езд, кватэра 3».

...Вось так, паступова, ад
працоўных будняў мы пера-
ходзім да свят.

Калі жанчына
па характары, —
За шчасце ў лес
яе звязіць...

А ўжо на ровары
ці трактары,
Не прынцыпова
можа быць.

Галоўнае тады (паводле
спадарыні Камароўскага) —
раздзецца загадка, каб ні-
што не замінала, каб тая
ўпадабаная, адрэзубачы-
ла, што ёсць яшчэ порах у
парахаўніцах! (Дарэчы, каб
назапасіць, адзін мужчына
стаў замест солі падсыпаць
яго ў ежу і адчуў сябе знач-
на лепш! У выніку пражыў
108 гадоў, пакінуў пасля
сябе 10 дзяцей, 28 унукаў,
44 праўнукі і 5-метровую
варонку на месцы крэматы-
рыя).

Але ж гэта потым, пасля
жыцця, а пры...

З дыялогаў дарослых:
«Як жыццё, Яма?» — «Ой,
дрэнна... Толькі раз у ме-
сяц». — «Я не пра тое: як
справы, як дома?» — «Добра
яшчэ радзей, а то і зусім...»

Адкуль праўдзівая гісто-
рыяка (і зноў жа не адна) ад
спадарыні Чыгрынавай:

Падкаціў хадок да Ядзі
Бью фарсовы,
пры парадзе...
Раптам —
муж...

Такі аблом...
Палічыў
Прыступкі лбом.

Пра тое ж і спадарыня Іна
Алісевич з Уздзеншчыны:

Ад раз'юшанага мужа
Улап'ётваў Янка вужам.
Надта ж сквіца балела...
Услед гучала,
што «за дело!»
...Ані блізка:

Ён не вінен!
Зразумець той муж
Павінен:

Ясь зайшоў
папіць кваску...
Ой, жыццё на валаску...
А усё таму (зноў спада-
рынй Чыгрынава), што

Ані ноччу, ані днём
Устроіўся Андрэйка,
Малодшы брат Змітрок —
На цёплы трактарок...
Не падумаўшы, Абрам,
Склад халадных

выбраў сам.

Яны, згадзіцца, могуць,
яны — а тым больш у во-
сень — ветраныя, а ў непа-
гадзь яшчэ і парывістыя, ім
часцікам не дагадзіць!

З маналогаў мужчын: «На
8 сакавіка я спаць не клаў-
ся: ў шэсць гадзін раніцы ўжо
віншаваў, дарыў ёй вялізны
букет незабудак у форме
сэрца, залаты пярсцёнак з
брыльянтам, торт са свечка-
мі... Так, па «Вайберы»... Так,
з рыбалкі. І гэта што — пад-
става для істарыкі?»

Дарэчы, у мужчын, па-
водле спадарыні Алісевич,
яны таксама бываюць:

Як настане дзень
зарплаты, —
Хоць ты, брат,
не ідзі дахаты!

Жонка просіць
справаздачу
Потым —
выявіць нястачу...
Адусюль і як цыркачка,
Яна выцягне заначку.
Гэтым летам — быў замах:
Адшукала у трусах

Амаль пра тое ж, праўда,
іншымі словамі, і спадар
Эльш Банель з Мінска:

Не скажаць,
каб Янка п'яны...
Проста душа разлазаваны:
Агальшчы да трусой,
Адшукала жонка сцоў.
Вечна грошай ёй замала:
Да капеечкі забрала!

(Прыкмета часу: даходы
ў нашых сем'ях нармаль-
ныя — шмат каму ўдаецца
адкладваць: куплю тэхнікі,
вотрапкі, мэблі...)

З дыялогаў: «Як лічыш,
чорная паласа ў маім жыц-
ці калі-небудзь скончыць-
ца?» — «Ну вядома: жыц-
цё ж не вечнае».

Зрэшты, не будзем аб сум-
ным, будзем — аб мінулым
(з падачы спадарыні Мікалая
Касмачоўскага з Навапо-
лацка): «Паглядзеў я на
чарговы конкурсны здымак,
і ўспомнілася дзяцінства,
песні на вячорках. Здаец-
ца, адтуль

...Качагара я любіла
Ля старой чыгункі,
З тыдзень потым
адмывала

Буські-пацалункі!

На здымку, праўда, ме-
ханізатар, прадстаўнік зусім
іншай прафесіі, — піша Мі-
калай Мікалаевіч, — але ж
праца ў яго таксама бруд-
ная, а таму:

Трактарыста
ў прымы ўзяць —
Трэба рыхтавацца:
Мыйныя сродкаў
накупляць

А пасля — хакацца.
Мо так, мо не так: хітрык
(сёння кажучы — лайфхак)
ад спадарыні Віктара Саба-
леўскага:

Многім збрывдзела
Спякота...
Ясь —
не слухае ныцца:
Менш адзення —
меней поту,
І ў жонкі менш мыцця!

Лагічна! А вы думалі, чаму
на вуліцах столькі жанчын у
«топіках» і мужчын у шортах.
Разгадка простая была.

Можна не мудрыць і з
падпісам да здымка, палічыў
спадар Цімошка з Вало-
жыншчыны і прозай (а ча-
му б і не?!): выдаў: «Нашы
людзі ў булачцы на такіх не
ездзяць. Нашым людзям бул-
кі прывозіць на трактарах».

З тага ж «канверта» кра-
самоўнае: «Сыходзіш (пы-
танне, чаму ў трусах?! — не
азірайся... Бо азірнешся —
услонніш, услонніш — па-
шакдуеш, пашакдуеш —
вернешся. Вернешся — усё
пацнецца спачатку».

Мы так рабіць не будзем.
А таму напрыканцы праўдзівыя
радкі ад спадарыні Гудачко-
вай (часта ёй не спіцца):

І ў спёку, і ў дождж
Працаваць патрэбна!
Часам —
нават у майтках,
Тады й будзе хлебна!

Вось на гэтай аптымістыч-
най начце можна б і завяр-
шыць чарговы агляд, але...

Трэба нагадаць, што на
папярэднім конкурсным
здымку (гл. нумар «Звязды»
за 17 мая) была красамоўна
абвестка: «Куплю рогі» — і
наилепшыя радкі пра яе,
паводле вялікага чытацка-
га журы, напісалі спадары
Аляксандр Матошка з Ра-
соншчыны, Мікалай Стары
Соф'я Кусянкowa з Рага-
чоўшчыны, Святлана Мі-
хайлоўская з Узды, Валян-
ціна Гудачкова з Жыткавіч
і сужэнцы Клімовічы...

Вось з гэтым, апошнім
меркаваннем, згадзілася і жу-
ры маленькае рэдакцыйнае,
таму пры ў выглядзе падпіскі
на дарэчы «Звязду» на трэці
квартал 2023 года накіроўваецца ў Мядзель.

Хочаце, каб родная газе-
та на роднай мове пяць ра-
зоў на тыдзень прыходзіла і
да вас, тады варыянтаў два:
альбо своечасова афармі-
цца падпіску, альбо уваж-
ліва паглядзець на чарговы
конкурсны здымак (унізе),
прыдумаць падпіс (можна
некалькі, але трапных, дас-
ціпных, кароткіх — не больш
за восем радкоў) і даслаць
у рэдакцыю. Шанс на вый-
грыш мае кожны. Пспешаў!

Валянціна ДОУНАР.
Фота
Анатолія КЛЕШЧУКА.

ООО «Фрондера» извещает о проведении публичных торгов в форме открытого аукциона по продаже имущества ОАО «МИНСКВОДСТРОЙ»

Лот	Наименование	Начальная цена с учетом НДС 20%, бел. руб.	Задаток, бел. руб.	Шаг аукциона, бел. руб.			
37	Стеллаж САМ 1.8/1.25 (1 шт.); Стеллаж САМ 1.8/1.3 (23 шт.); Стеллаж архив. 1000*1800*300 мм (10 шт.)				1 559,52	155,95	77,98
38	Твинни Т (с комбинированным длинным клином, для подземного строительства с пр. канал. с роликми 50мм, инв. № 2955)				10 560,00	1 056,00	528,00
39	Многофункциональное устройство CANON-I-SENSYS P232W 1418C043(5395), инв. № 2756; Принтер I-Sensys LBP 2900, инв. № 1674; Принтер Laser 1018, инв. № 1657; Принтер LBP 2900B, инв. № 1660; Принтер Сапоп, инв. № 1653; Принтер Сапоп LBP 3300, инв. № 1672; Принтер Сапоп LBP 3300, инв. № 1671	1 588,68	158,87	79,43	1 024,80	102,48	51,24
40	Компьютер в сборе, инв. № 1089; Компьютер в сборе INTEL PENTIUM, инв. № 1370; Компьютер в сборе /ПЭВМ INTEL CORE 2DUO E8400, Монитор, инв. № 1407; Компьютер в сборе /ПЭВМ INTEL CORE, Монитор Philips, инв. № 1408; Компьютер в сборе /ПЭВМ INTEL CORE, Монитор Philips, инв. № 1409; Компьютер в сборе, инв. № 837; Компьютер в сборе, инв. № 865; Компьютер в сборе, инв. № 868; Компьютер в сборе, инв. № 880; Компьютер в сборе, инв. № 881; Компьютер в сборе, инв. № 915	20 390,03	2 039,00	1 019,50	1 034,40	103,44	51,72
41	Компьютер в сборе Патриарх Сист. блок IC20 монит. LGW22S, инв. № 1606; Компьютер в сборе, инв. № 3037; Компьютер в сборе /ПЭВМ ENERGY INT. монитор (Filon), инв. № 1456; Компьютер в сборе /ПЭВМ «ENERGY», монитор Philips/Lenovo, инв. № 482; Компьютер в сборе /ПЭВМ «ENERGY», монитор Samsung, инв. № 1564; Компьютер в сборе /ПЭВМ ENERGY, монитор Philips, инв. № 1679; Компьютер в сборе /ПЭВМ ENERGY, монитор Philips, инв. № 1681; Компьютер в сборе /ПЭВМ ENERGY, монитор Philips, инв. № 1687; Компьютер в сборе /ПЭВМ ENERGY, монитор Philips, инв. № 1746; Сервер для локальной сети «DELTA SERVER/SUPERMICRO MBD-X10DR-L/C2xIntel Xeon E5-2609V4/2x16GB/SSD 480GB, инв. № 2986	1 574,41	157,44	7,87	1 112,40	111,24	55,62
42	Ноутбук Acer Aspire V3-571 G-33114G75 Makki3-3110 M15/4G/750, инв. № 2250; Отосапарат цифровый Сапоп EC-450D, инв. № 1877; Ноутбук Lenovo Ideapad 310-15AP (80T1002BRA), инв. № 2790	1 242,00	124,20	62,10	337,20	33,72	16,86
43	ПЭВМ ASBS 92A 1000GB, инв. № 1879; Компьютер, инв. № 2631; Компьютер, инв. № 2632; Компьютер, инв. № 2633; Компьютер в сборе, инв. № 2989; Персональный компьютер VSK-Intel E6320, инв. № 2423; Локальная вычисл. сеть на базе сервера Supermicro X7D8B, инв. № 939; Компьютер в сборе, инв. № 2556; Компьютер в сборе, инв. № 2563; Локальная вычисл. сеть на базе сервера Intel S5500YSA 2-Zeon 5410, инв. № 1519; ПЭВМ т.м. HAFFe, инв. № 3106	1 771,20	177,12	88,56	765,60	76,56	38,28
44	Монитор Dell Inspiron 24 5477-2012, инв. № 3097	723,60	72,36	36,18	720,00	72,00	36,00
45	Вибротрамбовка Impulse V100 (с подвеской F15/F20), инв. № 2899	3 445,20	344,52	172,26	13 080,00	1 308,00	654,00
46	ТЕЛЕЖКА ИНСТРУМЕНТАЛЬНАЯ, инв. № 235; Устройство пускозарядное 380В, инв. № 593; Пневмогайковерт 1627 MM, инв. № 694; Пылесос GAS 25, инв. № 2482; Домашняя клиновидная ИТ 769-300 S 650, инв. № 2379; Установочная компрессорная СБ/С-100 Л75, инв. № 2724	4 043,52	404,35	202,17	1 681,20	168,12	84,06
47	Многофункциональное устройство XEROX VersaLink V7025 в комплекте, инв. № 2851	4 135,32	413,53	206,77	2 400,00	240,00	120,00
48	Электрогенератор бензиновый сварочный ESE 804 SDBS-DC, инв. № 2732; Перфоратор MAKITA HR 3200 С в чем., инв. № 2729; Двухручная углошлифовальная МАКИТА GA 9030 SF 01 в кор., инв. № 2733	723,60	72,36	36,18	625,20	62,52	31,26
49	Лобзик электрический МАКИТА 4329 в кор., инв. № 3154; Циркулярная пила BOSCH GKS 65, GCE в кор., инв. № 2705; Беспородочная дрель-шуруповерт XRP 820 Вт DeWalt DC D 991P2-QW-18.0 VXR, инв. № 3179; Углошлифовальная ДВЕ-4205-КС, инв. № 2193; Рукав мет. П-3/ЦПВХ, инв. № M1V90003543; Дрель-шуруповерт DCD 7710KSL180VFX40, инв. № 3200; Угловая шлифовальная ДВЕ-4205-КС 125мм, инв. № 3201; Аккумулятор дрель-шуруповерт BOSCH GSR 14.4 VE 2 Li-Ion-BOXX, инв. № 2580; Аккумулятор дрель-шуруповерт BOSCH GSR 14.4 2-Li-PLUS в чемодане, инв. № 2814; Аккумулятор дрель-шуруповерт BOSCH GSR 180-Li в чемодане, инв. № 3189	2 555,28	255,53	127,76	830,64	83,06	41,53
50	Циркулярная пила BOSCH GKS 190 в кор., инв. № MVB00009941; Одноручная углошлифовальная машина BOSCH GWS 850 CE в кор., инв. № 2783; Перфоратор SDS-plus 5,4 Дж 3 реж. /СБД/ 850Вт в кейсе DH 30 PC2 HITACHI /шт./, инв. № 2313; Одноручная углошлифовальная машина MAKITA 9562 CVH в кор., инв. № 2734; Гипотет. строи.-монтажный ПЛ-84, инв. № 2051	5 584,76	558,48	279,24	2 712,00	271,20	135,60
51	АГРЕГАТ СВАР. АДД-4002, инв. № 156; Сварочный агрегат АДЕ, инв. № 974; Печь СВЧ, инв. № 1040; Прессор ПСО Союздорин, инв. № 2128; Углошлифовальная ДВЕ-4205-КС 125mm/101010, инв. № 3206; Угловая шлифовальная ДВЕ-4205-КС 125mm, инв. № 3202; Электрический двигатель И В 1,0 кВт, инв. № 1118; Барометр BMM-1, инв. № 2744	6 584,76	658,48	329,24	5 152,80	515,28	257,64
52	ИБП APC Back-UPS CS 650VA (BK650E), инв. № 3143; ИБП APC Back-UPS CS 650VA (BK650E), инв. № 3144; ИБП APC Back-UPS CS 650VA (BK650E), инв. № 3145; ИБП APC Back-UPS CS 650VA (BK650E), инв. № 3146; ИБП APC Back-UPS CS 650VA (BK650E), инв. № 3147; ТЕЛЕФАКС PANASONIC, инв. № 33; Факс Panasonic KX-F 7988R, инв. № 2902; Факсимильный аппарат Panasonic (KX-F7988R/L) (KX-F7988R/L), инв. № 3036; Факс Panasonic KX-F 7984R В-серийный блок на термобумаге АОН, инв. № 2904	2 046,87	204,69	102,34	1 171,20	117,12	58,56
53	Аккумулятор ударный гайковерт МАКИТА DTW 181 RFE в кор., инв. № 3171; Углошлифовальная машина GWS 22-230 H, инв. № 3056; Лестница алюмин. 3-х секц. VHR H3x10, инв. № 2078; Двухручная углошлифовальная машина BOSCH GWS 22-230 H в кор., инв. № 2769; Перфоратор KRESS 650 PE, инв. № 1420; Аккумулятор дрель-шуруповерт BOSCH GSR 18-2 Li-PLUS в чем., инв. № 2704; Электронасос ГНОМ 16-16 Д с датчиком давления, инв. № 2623; Пылесос электрический разъемной конструкции ДВЕ 2-1/2-2 BSPT ALU 1350R1.220В, инв. № 3082; КОМПРЕССОР REMEZA СБ4-С50, инв. № 1174	2 046,87	204,69	102,34	696,00	69,60	34,80
54	Углошлифовальная машина GWS 15-125 CIE 1500 Вт, инв. № 2374; Одноручная углошлифовальная машина BOSCH GWS 1000 в кор., инв. № 2895; Перфоратор BOSCH GBH 2-28 F L-Case, инв. № 2840; Одноручная углошлифовальная машина BOSCH GWS 13-125 CIE в кор., инв. № 2889; Насос погружной для грязной воды «ТУГУНОК- 330/12 фекальный Дюжл, инв. № 2942; Перфоратор МАКИТА HR 2630 в чем., инв. № 3157; Перфоратор BOSCH GBH 2-26 DFR, инв. № 2623; Пылесос и зарядное устройство, инв. № 2547; Одноручная углошлифовальная машина WORTEX AG 1213-1 E в кор., инв. № 2595	1 830,60	183,06	91,53	712,80	71,28	35,64
55	Шлифовальный углов. машина, инв. № 817; Шуруповерт аккумуляторный GSR 12В, инв. № 1218; Молоток отбойный EY 905 AVR, инв. № 1511; Перфоратор GBH 4-32 DFR, инв. № 1438; Миксер-дрель MD1-119, инв. № 773; Шуруповерт GBH GSR-12, инв. № 672; Шлифовальная угловая BOSCH, инв. № 1082; Одноручная углов. машина, инв. № 621; Дрель электр. двужоко. GBM 16-2, инв. № 2400; Перфоратор GBH 7-46, инв. № 2451	687,96	68,80	34,40	970,80	97,08	48,54
56	Углошлифовальная двухручная GWS 20-230, инв. № 1484; Перфоратор GBH 4-32 DFR в чем., инв. № 1485; Углошлифовальная двухручная GWS 20-230 H, инв. № 1504; Углошлифовальная двухручная GWS 20-230 H, инв. № 1537; Бензопила STIHL TS 800, инв. № 2010; Нагреватель переносной газов. Master BLP 53, инв. № 2042; Аккумулятор шуруповерт GSR 12-2 (2 ак., инв. № 2474); Углошлиф. машина DAG 125-S 230 V, инв. № 2475; Перфоратор GBH 2-26 DFR, инв. № 2477; Углошлифовальная машина GWS 12-125 CIE, инв. № 2483; Перфоратор GBH 2-26 DFR, инв. № 2493	740,88	74,09	37,04	1 638,00	163,80	81,90
57	Инвентор сварочный с аксессуарами, инв. № 2498; Перфоратор GBH 4-32 DFR 900 Вт/4кв. 0-5 Дж/EP/A-4,2 Дж/, инв. № 2289; Двухручная углошлифовальная машина GWS 22-230 LVI 2200 Вт 230мм, инв. № 2276; Перфоратор GBH 2-26 DFR, инв. № 2511; Углошлифовальная машина GWS 15-125 CIE, инв. № 2265; Одноручная углошлифовальная WORTEX AG 1213-1 E в кор., инв. № 2587; Инвентор сварочный Solaris MMA-226 +ACX/220В, 10-220А, инв. № 2203/2; Шуруповерт аккумуляторный SF 144-A, инв. № 1942; Шуруповерт аккумуляторный SF 144-A, инв. № 2139; Одноручная углошлифовальная машина MAKITA 9565 CV 1400Вт 125мм, инв. № 2229	1 940,40	194,04	97,02	567,60	56,76	28,38
58	Аккумулятор ударный гайковерт МАКИТА DTW 181 RFE в кор., инв. № 3172; Углошлифовальная машина GWS 20-230 H, инв. № 3106; Тележка гидравлическая, инв. № 168; Дрель ударного действия GSB 13 RF600 Вт, инв. № 2201/2; Одноручная углошлифовальная машина, инв. № 2148; Дрель ударного действия GSB 13 RF600 Вт, инв. № 2200/2; Перфоратор GBH 4-32 DFR-5 900 Вт 4кв. 0-5 Дж., инв. № 2281; Аккумулятор дрель-шуруповерт BOSCH GSR 1440 Li в чем., инв. № 2599; Углошлифовальная GA 9030SF 01/2400Вт 230мм/защитный кожух, рукоятка, фланец, ключи /шт./, инв. № 2287; Перфоратор SDS-plus 5,4 Дж 3 реж. /СБД/ 850Вт в кейсе DH 30 PC2 HITACHI /шт./, инв. № 2320	1 459,08	145,91	72,95	447,60	44,76	22,38
59	Бензопила МАКИТА DPC 6431 (3 кВт/3500, 25,4мм 9 сек), инв. № 2628; Перфоратор HR 3200 С SDS-plus/850 Вт/5 Дж, инв. № 2421; Нагреватель газ. переносн. Master BLP 33 M, инв. № 2652; Углошлифовальная машина GWS 15-125 CIE 1500Вт 125мм 6000-11500об/мин, инв. № 2219; Перфоратор BOSCH GBH 3-28 DFR в чем., инв. № 2624; Углошлифовальная двухручная GWS 20-230 H, инв. № 1923; Пила циркулярная 1200 Вт макс пропили 65 мм диск 190 x 30мм C7U2 HITACHI /шт./, инв. № 2302; Перфоратор SDS-plus 5,4 Дж 3 реж. /СБД/ 850Вт кейс DH 30 PC2 HITACHI /шт./, инв. № 2313; Пылесос для макс пропили 65мм диск 190x30мм C7U2 HITACHI /шт./, инв. № 2338; Одноручная углошлифовальная машина BOSCH GWS 13-125 CIE в кор., инв. № 2626; Бетоносемиель ECO CM-160, инв. № 2306; Аккумулятор дрель-шуруповерт WORTEX BD 1820 DLI в чем., инв. № 2589; Перфоратор SDS-plus 3.2 Дж 3 реж. /СБД/ 830Вт в кейсе DH 26 PC HITACHI /шт./, инв. № 2311	1 728,00	172,80	86,40	1 032,00	103,20	51,60
60	Аккумулятор ударный гайковерт МАКИТА DTW 181 RFE в кор., инв. № 3171; Углошлифовальная машина GWS 22-230 H, инв. № 1999; Двухручная углошлифовальная машина MAKITA GA CF в кор., инв. № 2706; Углошлифовальная двухручная GWS 20-230 H, инв. № 1544; Аккумулятор дрель-шуруповерт BOSCH GSR 18-2 Li-PLUS в чем., инв. № 2965; Пила циркулярная GKS 65CE, инв. № 1525; Дисковая пила SC16-RU1600Вт, инв. № 3194; Миксер-дрель ФИОЛЕНТ МД 1-11 Э с патроном и переходником, инв. № 3012	1 919,16	191,92	95,96	616,80	61,68	30,84
61	Выпрямитель сварочн. JAS 20-400A/380, инв. № 1331; Пила диск. электр. BOSCH GRS 55 CE, инв. № 1210; Перфоратор GBH 2-26 DFR, инв. № 2504; Дрель GBM 16-2 RE, инв. № 1985; Перфоратор BOSCH GBH 2-26 DFR в чем., инв. № 2953; Пила диск. электр. BOSCH GKS 55 CE, инв. № 1204; Перфоратор BOSCH GBH 4-32 DFR в чем., инв. № 2820; Двухручная углошлифовальная машина BOSCH GWS 22-230 H, инв. № 2766; Перфоратор GBH 4-32 DFR-5 900 Вт 4кв.; 0-5 Дж, инв. № 2290	1 510,92	151,09	75,55	848,40	84,84	42,42

